

JOÑAAGAITAKIRIRI JUAN

Joñaagantakiri Jesucristo

¹ Jiroka joñaagantakiri Pawa tsika ikan-takota Jesucristo, iri Pawa kantakaawori jiyotantyaari jompirataniiti tsika onkantakotya pokimataintsiri jiñaitiro. Iro jotyaantantakariri Pawa imaninkariti inkamantiri Juan. Tima jirika Juan iri jompiratapiintakari Pawa.

² Iri Juan kinkithatakirori okaatzi jiñaakiri. Iñaani Pawa ikinkithatakirori ikantakaantakiri Jesucristo inkamantantiro.

³ Kimoshiri inkantaiya ñaanataironi jiroka kamantaantsi, ari inkimityaari iijatzi kimisantaironi. Kimoshiri inkantaiya monkaataironi osankinatainchari. Tima okaakitizimatai jiñaantaityaawori.

Jiwithaitari kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 jap-atoita

⁴ Naaka Juan osankinatziro jiroka. Iiroka nosankinatziro kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 papatoyita nashiyitachari nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima añaatsi Pawa, iri itakawori pairani itzimaki, irootaintsi impiyi, nishironka inkantaimi irirori, kamiitha isaikakaayitaimi janta. Ari inkimitaimiri jiiitaitziri “7 tasorintsi”.

⁵ Ari inkimitaimiri iijatzi Jesucristo, tyaaryoori inatzi ikinkithatakotziri. Iriitaki itanaawori ipirinta ikamawitaka, iri pinkathariwintairiri maawoni pinkathariwitachari jaka kipatsiki. Iriitaki itakoyitairi aakaiti. Iriitaki kimitakaantairi inkiwaatyimi, ipiyakotairo ayaaripironka ikapathainkataki pairani ikamawintayitai.

⁶ Iriitaki pinkatharitakaayitakairi. Iriitaki ompiratasorintsitakaayitairi antawaitantannariri Pawa Ashitariri. Iriitaki otzimimotairi jowaniinkawo, iriitaki pinkatharipirotaatsiri. Ari inkantaitatyaani. Ari onkantyaari.

⁷ Jirika Cristo, inkinapai minkoriki, maawoni jiñaitawairi. Jimatsityaawo jiñaawairi owathaamirikitakiriri. Jiraakoitaiyaari maawoni jaka kipatsiki, jimatsityaawo kaari jyininkatawakaachani. Ari onkantyaari.

⁸ Jiroka ikantzi Awinkathariti Pawa:
Naakataki ojoyawori itawori osankinarintsi,
Naaka ojoyawori iijatzi iwiyaantawori.
Añaachana Naaka iroñaaka, Naaka itakawori
pairani notzimaki, Naaka piyaatsini paata.
Naakataki tzimapirotatsiri noshintsinka.

Joñaagantaka Itomi Atziri

⁹ Naaka Juan, pirintzi powayitana pikimisantzinkaritai, ari akaataiyakini amawitakiro akimaatsiwaitaka, ari atsipatawakaa ipinkathariwintayitai Jesús. Pairani nosaiki othampishiki iitachari Patmos nokinkithatziro jiñaani Pawa, nokamantantziro ikantakinari Jesús.

¹⁰ Okanta apaani kitiiyyiri ikinkishiritakotapiintaitari Awinkathariti, tzimatsi joñaagakinari Tasorintsinkantsi. Nokimakiri notaapiiki iita kantanari, ikimitakawo tyootaantsi jiñaawaitzi,

¹¹ ikantakina: “Posankinatiro onkaati noñaayimiri. Iro potyaantiniriri kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 japatoitaka nashitakawori nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima jiroka 7 nampitsi, iitachari: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea”.

¹² Ari nopithokanaka notaapiiki naminiri iita ñaanatanari. Noñaatziiri ootamintotsipaini jiwitsikaitziri oro. Ikaatzi 7.

¹³ Iro kantacha janta niyankiniki ari josatikaka apaani kimitakariri Itomi Atziri. Opamankakiri iitziki iithaari. Jontarikakari ichopiniiki jiwitsikajyironkaataitziri oro.

¹⁴ Kitamaapowainka ikantaka iitoki, kimiwaitaka iroomi iwitzi oijya, kitamaaki okantaka iroowaitaki jiriniki. Irooki okimitakari paampari.

¹⁵ Shipakiryaa okantayitaka iitzi, iriiwaitaki iporiryaatzi kiriiki itagaitziri. Okimiwaitakawo iñaani opoimaatzi oshinchaani jiña.

¹⁶ Joirikaki impokiropaini jakopiroki, ikaatzi 7. Jomishitowimaitawo ipaantiki kimitakawori osataamintotsi, apimini okanta othoyimpitaki. Ikimitakari ipooki ikanta ooryaatsiri ishipakiryaaapirotzi tampatzikapaiti.

¹⁷ Ikanta noñaakiri, tyaanakina nokamanaki. Iro kantacha jotirotantakinawo jakopirori, ikantana: “Iro pithaawi, Naakataki itawori, Naakataki iwiyaantyaawori.

18 Naakataki kañaaniri, nokamawitaka iro kantacha ari nonkantaitatyaani nañagai. Naakataki ashitaawori shintsinkantsi jowaitaana nompiyakaantya notyaantantai sarinkawiniki.

19 Posankinatiro okaatzi piñaakiri, iro pitanatya piñaakiri iroñaaka, impoña onkaati piñiiri paata.

20 Ikaatzi ootamintotsi piñaakiri kaatatsiri 7, iri oiyakaawintariri kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 japatoitaka jinashitakawo nampitsi. Ikaatzi piñaakiri impokiro noirikakiri nakopiroki, kaatatsiri 7, iri oiyakaawintariri maninkariiti tsipataariri kimisantzinkariiti kaatatsiri 7 japatoitaka”.*

2

Kamantaantsi jotyaaantaitakiniriri 7 japatoita kimisantzinkariiti:

Kamantaantsi jotyaaantaitakiri Efeso-ki

1 “Jiroka posankinatiriniriri imaninkariti kimisantatsiri apatotachari Efeso-ki. Iri ñaanatziriri oirikakiriri 7 impokiro jakopiroriki, osatikainchari niyanki ipaampataki 7 ootamintotsi. Ikantziri:

2 ‘Niyotziro okaatzi pantayitziri, tsika pikanta pantawaitaki, okaatzi pamawitakiri. Pisamay-itakari kaaripiroshiririiti. Piñaantawaitaari iitashiwaitachari, “Otyaantapiroriiti” itzimi yotaantashiwaitachari. Piyotairi iiroka thiyinkari jinayitzi.

* **1:20** Tzimatsi kantatsiri jirikaiti “maninkariiti” kinkithatakotainchari jaka, iriitaki atziriiti ikaatzi jiyayitairiri kimisantzinkariiti. Tzimatsi pashini kantatsiri, iriyyitaki tyaauroori maninkariiti.

³ Tyaaryoori pinatzi, amawiwaini pikantaka, oiyiki pikimaatsiwaitaka jowasankitaawin-taitzimiro pipairyairo nowairo. Tiimaita pisamawaita.

⁴ Iro kantacha, tzimatsi yotapainchari, iro kaari kamiithatatsini. Jiroka okanta: Powajyaantanakiro irokaiti pitakotanta, tii pantairo pikimiwitanakawo pairani.

⁵ Pinkinkishiritiro tsika pikanta pairani owakiraa pikimisananaki. Powajyaantiro tsika pikanta iroñaaka, pantairo tsika pikantanaka owakiraini pikimisananaki. Tima iirorika powajyaantairo, ari niyaatashitakimi, naapithataimiri ootamintotsi saikimotakimiri janta.

⁶ Iro kamiithataintsi pantakiri irokaiti pikisaniintakiro jantakiri ikaatzi kimisantanairiri jiyotaantziri pairani Nicolás. Nimatsitataikari naaka.*

⁷ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi jiñaanatziri kimisantzinkariiti. Intzimirika kitsirinkakironi, ari noshinitairi joyaawo chochoki añaakaantatsiri pankitainchari itasorintsipathatiki Pawa' ”.

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Esmirna-ki

⁸ “Jiroka posankinatiniriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Esmirna-ki. Iri ñaanatziriri itakawori, iwiyaantyaawoni. Iri

* **2:6** Tii jiyopiroitzi itzimi “kimisantanairiri jiyotaakiri pairani Nicolás”. Kimitaka iriitaki nashitaincha japatota, iri yotaashiwaitakariri kimisantzinkariiti, aamashitya iri kimitakariri Balaam okaatzi jantakiri pairani irirori.

ñaanatziriri kamawitainchari iro kantacha añagai iijatzi. Ikantziri:

⁹ ‘Niyotziro pantayitziri, niyotziro pikimaatsiwaitaka, niyotziro pashironkaawaitaka, iirokawitaka ajyaagantashiritaniri. Niyotzi iijatzi ithiyakotakimi Judá-mirinkaiti janta. Jiitashiwaitaka Judá-mirinka, aña Satanás ashitakariri.

¹⁰ Iro pithaawantashitawo onkaati pinkimaatsityaari. Tima irootaintsi piñiiri tsika inkaati jomontyaakaanitiri kamaari. Ari pisaikiri onkaati 10 kitiiyiri pinkimaatsiwaitya, jiñaantashiritatziimi kamaari. Iro kantacha ontzimatyii pintyaaryooshiriti iirokaiti piyaatakaairo onkantawitayya intsitokaitimi, aritaki nañaakaimi paata, onkimiwaityaawo namathaiyitaatyimimi.

¹¹ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi jiñaanatziri kimisantzinkariiti. Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, iiro jiñairo inki maatsiwaitaiya japiitairo inkamai’ ”.

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Pérgamo-ki

¹² “Jiroka posankinatiniriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Pérgamo-ki. Iri ñaanatziriri otzimimotziri josataaminto apiminitatsiri othoyimpitzi. Ikantziri:

¹³ ‘Niyotziro pantayitziri, niyotzi pisaikimotakiri ipinkathariwintziri Satanás. Iro kantacha niyotzimi iijatzi oisokiro powakina pipairyapiintakiro nowairo, tii powajyaantziro pawintaashiritana. Tii powajyaantanakiro iirokaiti okantawitaka jowamaawiitakari noyimisantakaapirotani Antipas, itzimi kinkithatakotakinari inampitawo Satanás.

14 Iro kantacha, tzimatsi yotapainchari, iro kaari kamiithatatsini. Jiroka okanta: Tzimayitatsi pikaataiyini kimitakariri Balaam jiyotaantzi. Tima pairani Balaam, jiyotaapiintakiri Balac onkantya inkaimashiryaantyaariri charinitanakariri Israel-ni jowakaiyaari itainiriri ikimitakaantashitari iwawani. Imayimpiritakaakiri iijatzi.

15 Ari okimitakari iijatzi tzimayitatsi kimisantayitakirori jiyotaantziri pairani Nicolás.

16 ¡Powajyaantairo! Iirorika powajyaantziro, ari niyaatashitakimi nowayiritiri, iro nowayiritantyaariri osataamintotsi shitowatsiri nopaantiki.

17 Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi iñaanatziri kimisantzinkariiti. Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, ari nompakiri jyoaawo manaantsitatsiri maná. Ari nompakiri iijatzi kitamaari mapi osankinataka owakiraari wairontsi kaari jiyoitzi, apa jiyotairo aakironi jiroka mapi’ ”.

Kamantaantsi jotyaaantaitakiri Tiatira-ki

18 “Jiroka posankinatiniriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Tiatira-ki: Iri ñaanatziriri Itomi Pawa, kimitakariri irooki paampari, poriryaataintsiri iitziki. Ikantziri:

19 ‘Niyotziro pantayitziri, pitakoyitantaka, pikimisantaki, pantawaitaki, kamaitaniri pinatzi. Iikiro pinkamaitanatyaaawo iroñaaka panaakaanakiro pikantawita pairani.

20 Iro kantacha, tzimatsi yotapainchari, iro kaari kamiithatatsini. Jiroka okanta: Paapatziyakawo iirokaiti tsinani iitachari

Jezabel. Okantzi iroori kamantantaniro inatzi, iro kantacha okaatzi iyotaantakiri iroori, oiyiki oitzipinashiritakiri nompiratani. Iro opoñaantari owakaayitakari itagaitziniriri ikimitakaantashitari iwawani. Omayimpiritakaayitakiri iijatzi.

²¹ Osamani noyaakowitakawo owajyaantantyaawori antakiri, iro kantacha tii okowi owajyaantiro omayimpiriwaitzi.

²² Iirorika owajyaantashitaawo, ari nomantsiyaakiro tsika omayimpiriwaitapiintaki, ari onkimaatsiwaityaari. Ari nonkimitaakiri inkaati mayimpiritakironi.

²³ Ari nowamaayitairi ikaatzi iyotaayitakiri. Iro ompoñaantyaari jiyotai maawoni kimisantzinkariti naakataki iyoshiritziriri maawoni, niyotzi iita ikinkishiriyitari, niyotzi iita ikimashiritziri. Ari onkantya noipiyantimirori okaatzi pantayitakiri iirokaiti.

²⁴ Irooma iirokaiti, yotapainchari janta Tiatiraki kaari kimisantakironi okaatzi iyotaantashiwitakari, iiro noshintsithatzimi. Tima tii pimpankinawaitawo okaatzi iyotaashiwitantakari jitaiziri “jimanakaapirotani Satanás”.

²⁵ Iro kantacha iirokaiti ontzimatyii pintyaaryooniti irojatzi nompiyantatyaari.

²⁶ Intzimirika kitsirinkakironi jimonkaatiro noñaani irojatzi iwiyaantapaatyaawoni, aritaki nimatakaakiri impinkathariwintairi atziriiiti.

²⁷ Ari oiyatyaawo ikimitaakina Ashitanari naaka, jimatakaakinawo ipinkatharitakaana, ari inkimitagairi iijatzi iriroriiti impinkatharitakairi.

Ari ijiwatantaiyaari jashirokotziti.

Irijatzi apirotairini iisanitani, inkimitakaantairi ipookaitziro kowitzi.

28 Niitairi naaka kimitakariri impokiro Oñaminki.†

29 Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi jiñaanatziri kimisantzinkariiti’ ”.

3

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Sardis-ki

1 “Jiroka posankinatiriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Sardis-ki. Iri ñaanatziriri jiitaitziri ‘7 tasorintsi’, oirikiriri 7 impokiro. Ikantziri: ‘Niyotzimirotantayitakiri, ikantaitzimi “añashiriri”, añaa tii ari pinkantya, kamashiriri pinayitzi.

2 Pinkakimpishiritai. Pintyaaryooshiriti iiro pikamashiritanta. Tima Pawa jiñiuro okaatzi pantziri tii pimonkaatziro ikowakaimiri.

3 Pinkinkishiritiro ikamantaitakimiri pairani, pimonkaatiro. Powajyaantiro pantapiintakiri. Iirorika pikakimpitai, ari nomapokapaimi nompiyairika, nonkimityaari jomapokantzi koshintzi.

4 Iro kantacha tzimatsi janta Sardis-ki kiyopayipaini matakirori ikitishiritzi. Iriiyitaki kimitariri kaari oipatsitironi iithaari, irootaki jiri-iptrotantaari jirikaiti onkantya intsipatantaiyaa-nari nokithaatawo kitamaari.

5 Intzimirika kitsirinkakironi, aritaki nonkithaatairi kitamaari. Iiro nojyitziro iwairo itsipataari josankinatakotaka inkaati

† 2:28 Ari jiitsitari iijatzi Jesús, ikantaitzi “Oñaminki”. Paminiro Ap. 22.16.

kañaaniyitaatsini. Nonkantairi Ashitanari, iijatzi maninkariiti: “Ikimisantaana jirika”.

⁶ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi ikantziriri kimisantzinkariiti’ ”.

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Filadelfia-ki

⁷ “Jiroka posankinatiriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Filadelfia-ki. Iri ñaanatziriri Tasorintsitatsiri, Tyaaryoopirori. Iri ñaanatziriri jowaitakiri jashitaryagainiri atziriiti, irijatzi jowaitakiri jashitapithatairi intyaayiti. Ari inkimitaiyaari David-ni. Tikaatsi shintsithatirini jirika jashitaryagainiri, jashitapithatairi iijatzi. Ikantziri:

⁸ ‘Niyotziro pantayitziri. Pamini. Noshinitakimi pintyai, tikaatsi otzikawakimini. Iro nimatakimiri tii pishintsishiritaiyini, iro kantacha pimonkaatakinawo noñaani, tii ikimaitzimi pinkanti: “Tii jashitana Pawa”.

⁹ Iriima jirikaiti kantashiwaitachari: “Naaka Judá-mirinka”. Kaarimaita Judá-mirinkapirori, aña iri jashiyitakari Satanás. Irootaki notzirowakaantaiyaariri paata impinkathayitaimi. Ari jiyotairi imatatya nitakotakimi.

¹⁰ Tima pityaaryoowintakiro iirokaiti pimonkaayitziro noñaani, aritaki nonkim-poyaawintakimi iiro jiñaantashiritantaitzimi. Tima kapichitapaaki jiñaantantimiri ikaatzi nampitawori kipatsiki.

¹¹ Irootaintsi nompiyaki. Kiso powiro pikimisantakiri, iiro paminaashiwaitanta pinintaiyaawo impayiitaimiri, jamathaitaimi.

12 Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, ari nonkimitakaantairi tzinkamitsi otzinampitzirori itasorintsipankoti Pawa. Ari jashi jowairo isaikai. Ari nonkintakotainiri iwathaki iwairo Pawa, ari jiyoitai Pawa ashitaari. Ari nonkintakotainiri iwathaki owairo nampitsi Jerusalén, ari jiyoitai isaikai jirika inampiki Pawa, ariitaachani isaawiki ompoñagaiyaawo inkitiki. Ari nonkintakotainiri iijatzi iwathaki owakiraari nowairo.

13 Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorintsinkantsi ikantziriri kimisantzinkariiti’ ”.

Kamantaantsi jotyaantaitakiri Laodicea-ki

14 “Jiroka posankinatiniriri imaninkariti kimisantzinkariiti apatotachari Laodicea-ki. Iri ñaanatziriri jiiitaitziri ‘Ari onkantyaari’, iri jawintaashiritapiintaitari jiñaawaitziro tyaaryoori. Iri ñaanatziriri jiwitsikakaitakiri pairani jiroka kipatsi. Ikantziri:

15 ‘Niyotziro pantayitziri. Pikimitakawo saawaironkatatsiri, jampaatsisiri. Nokowiri naaka, saawaari. Iirorika osaawatzi, katsinkaari.

16 Irooma pikimitawo jampaatsisiri jiña, ari noowawintaimi.

17 Pikantapiintaiyini iirokaiiti: “Ajyaagantakina, tikaatsi nonkowityiri”. Iro kantacha tii ari pinkantya, aña owashiriri pinatzi, manintaari, ashironkaari, amajyookiri, aatonkoryaamirikiri.

18 Aña ontzimatyii pinkimitakaantairo pamanantaatyirimi n-oro-ti itagaitakiri imporikapirotantyaari. Ari pimatairo pajyaagantya. Pinkimitakaantairo pamanantaatyiiromi kitamaari noithaari, iiro

paatonkoryaamirikiwaitanta ompoñaantyaari
pinkaaniwintawaitya. Pinkimitakaantiro
pamanantaatyiiromi naawintawo pishintsitan-
taiyaari pikamaatyaakitaki.

¹⁹ Iro namitari naaka noshintsithatziri
nitakotani, nowasankitairi. Ontzimatyii
pintyaaryootai iirokaiti, pimpiyashiritai.

²⁰ Pamini, kimiwaitaka nonkatziyatyiimi
jikokiroki nokaimi nontyaantyaari. Tzimatsirika
inthomainta kimakinari, ishinitanarika nontyi,
ari atyootawakaiyaari.

²¹ Intzimirika kitsirinkakironi jiroka, aritaki
intsipataina nompinkathariwintanti. Tima ni-
matakiro naaka nokitsirinkakiro, notsipataari
isaikamintoki Ashitanari nopinkathariwintantai.

²² Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasor-
intsinkantsi ikantziriri kimisantzinkariiti’ ”.

4

Thaamintaantsi inkitiki

¹ Okanta othonkapaaka jiroka, noñaatzi
ashitaryanaaka inkiti. Irijatzi apiitapairo
jiñaanatapaana noñaakiri kitziroini poimata-
paintsiri ikimitari tyoorintsi. Ikantana: “Pimpoki
jinoki, ari noñaayimiro onkaati awijatsini paata”.

² Ikanta niyaashirinkatanaki jinoki, noñaakiro
saikamintotsi, okimiwaitakawo isaikantapiintari
pinkatharipirori, owaniinka okantaka. Tzimatsi
saikantakawori.

³ Jirika saikaintsiri shipakiryaa ikantaka, ikim-
itakawo kityonkaironkari mapi kaninakitatsiri.

Itapotakiri oyi isaikamintoki, ikimiwaitakawo oyi natsiryaakiri mapi kaninakitatsiri.*

⁴ Tzimatsi pashini saikamintotsi okaatzi 24, iro osatikakiriri niyankiniki saikaintsiri. Ari isaikayitakiri Antaripiroriiti, kitamaa okantayitaka iithaari, oro inayitaki jamathairi.

⁵ Noñaaki ookathawontsi, nokimakiro oñaanaki opoñaanaka saikamintotsiki. Tzimatsi 7 ootamintotsi owaampatainchari, iri imontitakari saikamintotsi. Iriitaki oiyakaawintziriri Itasorintsiti Pawa, kaatatsiri iijatzi 7.

⁶ Tzimatsi inkaari imontitakari saikamintotsi, kitijyaaniki okantaka. Tzimatsi 4 inkitiwiri katziyainchari, iri piyowintakawori saikamintotsi. Iro kantacha jirika inkitiwiriiti otzimi oiyiki irooki, irootaki jaminantayitari tsikarika, jaminantayitawo iijatzi itaapiiki.†

⁷ Apaani inkitiwiri joyyakari kajyikari. Pashini joyyakari vaca iryaani. Pashini atziripoo jinatzi. Iriima pashini joyyakari jiwowaita pakitha.

⁸ Omapokashitanaka otzimayitanaki ishiwanki jirika inkitiwiri, 6 ishiwanki tzimayitanaintsiri. Otzimi oiyiki irooki iwathaki, otzimitanaka irooki inthomainta iwathaki. Iriitaki aakowintanakawori ipampithaapiintaki, kitiiyyiriki iijatzi tsiniripaiti, ikantzi:

Tasorintsi, Tasorintsi, Tasorintsi jinatzi
Pinkathari Pawa, Shintsipirotsiri.

* **4:3** Mapi “kityonkaironkari kaninakitatsiri” jiiitaitziro “jaspe”, jiiitaitziro iijatzi “cornalina”. Irooma mapi “natsiryaakiri kaninakitatsiri” jiiitaitziro “esmeralda”. † **4:6** Kantakotachari jaka “kitijyaaniki” okimitakawo okanta botella, vidrio iijatzi cristal.

Iriitaki añaagatsi iroñaaka, iri itakawori pairani itzimakiri, irootaintsi impiyi.

⁹ Ari ikantapiintatya jirikaiti inkitiwiri ithaamintawintari saikaintsiri, kantaitachari jañi. Ikanta joñaagantakiro jirikaiti ipinkathatapi-intaitakiri, ipaasoonkitapiintakiri,

¹⁰ jimatanakiro iijatzi 24 Antaripiroriiti jotzirowashitanakari saikaintsiri, kantaitachari jañi. Ithaamintawintanakari, jamathairyi-imotanakiri. Ari jiñaitziro imapiro janaakotantzi jirika saikaintsiri ipinkatharitzzi, okantawita ipinkathariwintantawita iijatzi Antaripiroriiti. Ikantaiyanakirini:

¹¹ Nowinkathariti, Pawá,
Iro kowapirotaitacha ontzimimotimi iiroka powaniinkawo, pinkatha inkantaitimi, ontzimimotimi pishintsinka.

Irokataki witsikayitakirori maawoni, tima irokataki kowashitainchari ontzimayiti piwitsikani.

5

Osankinarintsi ipoña Oijya

¹ Noñaatziiri saikaintsiri saikamintotsiki, joirikaki jakopiroki osankinarintsi. Kamiitha apinaitaka, ⁷ okaatzi japiipiintaitakiro jontsirikaitakiro iiro japinairyaaantaitawo.

² Noñaatzi apaani maninkari tzimatsiri ish-intsinka, shintsiini jiñaawaitzi, ikantzi josampitantzzi: “¿Litaka jowaitakiri jontsirikaryiuro osankinarintsi, impoña japinairyiuro?”

³ Tikaatsi apaani matironi japinairyiuro jiñaanatiro. Tii itzimi inkitiki, tikaatsi iijatzi

kipatsiki, ari ikimitakari sarinkawiniki, tii itzimi apinairyiironi.

⁴ Antawoiti niraanaka, tima tikaatsi matironi japinairyiironi jiiñaanatiro.

⁵ Ikantana apaani Antaripirori: “Aritaki piraaka. Pamini. Tzimatsi apaani matakirori otzimimotziri itasorinka, iri matironi jontsirikaryiironi, japinairyiironi iijatzi. Iriitaki charinitakariri Judá, jiiitaitziri ‘Kajyikari’. Irijatzi charinitakariri David-ni. Iriitaki jowaitakiri jimatiro”.

⁶ Opoñaashitaka noñaaki apaani Oijya. Ikatziyaka niyankiniki osaikaki saikamintotsi, josatikari inkitiwiriiti, josatikari Antaripiroriiti. Kimiwaitaka jirika Oijya aritaki jowamaawitakariri pairani. Tzimatsi okaatzi 7 ichii. Tzimatsi iijatzi 7 irooki. Iri oiyakaawintachari 7 Tasorintsi, ikaatzi jiiñaitairi maawoni kipatsiki.

⁷ Ikanta jirika Oijya, jiyaatashitakiri okaakiini saikaintsiri. Joirikapaakiro osankinarintsi.

⁸ Ikanta inkitiwiriiti ipoña Antaripiroriiti, jotzirowashitanakari Oijya, ipinkathatanakiri. Tzimayitatsi ipampithaaminto. Tzimayitatsi kasankainkari itaayiitzi joiitaitakiro oronakiki. Jiroka kasankainkari iro oiyakaawintacha jamanamanaanani oitishiritaari.

⁹ Ari ipampithagaiyanakironi owakiraari pampithagaantsi, ipampithaakotziri Oijya, ikantzi:

Iiroka jowaitakiri poirikiro osankinarintsi, iiroka ontsirikaryiironi,

Tima iiroka kapathainkaintsi jowamaawitakimi, ari pipinakowintairi atziriiti jashitantaariri Pawa.

Ari opoña jashiyitaari Pawa tsika ikaatzi nampiyitawori tsikarikapaini.*

10 Iiroka kantakaawori ikimitantaariri pinkathariiti, ikimitaari Ompiratasorintsi-taari, jantawaitainiri Pawa.

Iriiyitaki pinkathariwintairini isaawijatziiti.

11 Opoñaashitaka noñaaki iyyiki maninkariiti piyowintapaakawori saikamintotsi, tsika isaikaki inkitiwiriiti ipoña Antaripiroriiti. Ari ipiyopiro-taiyapaakani iyyiki, iyyiki maninkariiti.

12 Ikantaiyini:

Jirika Oijya jowamaawiitakari, iri iriipirotaitatsiri otzimimotziri: itasorinka, jajyaagawo, jiyotani, ishintsinka. Impinkathayitairi, jowaniinkataiya, inthaamintawintaityaari.

13 Nokimatzi ipampithagaiyanakini maawoni saikantawori inkiti, kipatsi, inkaari, sarinkawini. Ikantaiyini:

Jirika saikaintsiri saikamintotsiki, itsipatakari Oijya, thaamintaari jinatzi, pinkathataari jinatzi, otzimimotziri jowaniinkawo, ipinkathariwintantzi, ari inkantaitatyaani.

14 Iri inkitiwiriiti apiipiintzirori ikantzi: “Ari onkantyaari”. Iriima Antaripiroriiti otzirowa ikantaiyakani ipinkathataiyirini jirika kantaitaachaniri.

6

Jontsirikayitakiro

* 5:9 5.9 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzii ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

¹ Ipoña noñaakiri Oijya jontsirikaryaanakiro itanakawori jontsirikaitakiro. Ari ishinchi-inkatanaki jiñaawaitanaki apaani inkitiwiri, okimiwaitakawo ookathawontsi, ikantzi: “¡Pimpoki! ¡Pamini!”

² Noñaatziiri ishiyataipaaka kitamaari mora, joirikakiro iyaani tyaakaakariri mora. Jamathaitaitawakiri, jataki jowayiritya, japirotanti.

³ Ipoña jontsirikaryaakiro Oijya pashini. Ari jiñaawaitanaki pashini inkitiwiri, ikantzi: “¡Pimpoki! ¡Pamini!”

⁴ Ari ishiyataipaaka pashini mora kityonkari, ipaitawakiri antawoiti owathaamintotsi tyaakaakariri. Iri jowayitaki jowajyaantakairi atziriiti isaiki kamiitha kipatsiki. Iroatzi opoñaantanakari jowamaawakaayita.

⁵ Ipoña jontsirikaryaakiro Oijya pashini. Ari jiñaawaitanaki pashini inkitiwiri, ikantzi: “¡Pimpoki! ¡Pamini!” Noñaatziiri ishiyataipaaka pashini mora kisaari, joirikataiki jotinakaminto tyaakaakariri.

⁶ Nokimatzi ñaawaitanaintsiri ikatziyaiyakani inkitiwiri, ikantaitzi: “Pimpimantayiti iipiyokiini piwankiri, pimpinatakaapirotyaawo, tima tii otzimapirotzi. Ari paaki oiyiki kiriiki apaani kitiiyyiri, iroatzi jiñaitantyaawori antawoiti tajyitsi. Iro kantacha tikiraata powaaripirotziro pankirintsi tsika jaayitziro imiriitari, tsika jaayitziro iijatzii yinkantsi”.*

* **6:6** Iro ikantajaantaitakiri jaka: “Pimpimanti aponawoini harina onkaati ompinatya apaani denario. Pimpimanti mawaponawoini cebada onkaati ompinatya apaani denario”.

⁷ Ipoña jontsirikaryaakiro Oijya pashini. Ari jiñaawaitanaki pashini inkitiwiri, ikantzi: “¡Pimpoki! ¡Pamini!”

⁸ Noñaatziiri ishiyataipaaka pashini mora kitiriri, jiiitaitziri “Kaamanitaantsi” tyaakaakariri. Ari itsipatakari jiiitaitziri “sarinkawini”. Jirika jiiitaitziri “Kaamanitaantsi” jowaitakiri jowamaayiti iyyiki isaawijatziiti. Tzimayitatsi jowamaakaantakiri jowathaantayityaari osataamintotsi, tzimatsi owamaayitiri itajyi, pashini aayitakiri mantsiyarintsi, pashini jatsikayitiri katsimari piratsi.†

⁹ Ipoña jontsirikaryaakiro Oijya pashini. Noñaatzi oponkitziki taapirimintotsi ishiriiti ikaatzi jowamaawintaitakiri ityaaryootzi ikinkithatziro iñaani Pawa.

¹⁰ Iri kaimayitanaintsi shintsiini, ikantaiyini: “Nowinkatharipirirití, Tasorintsirí, Tyaaryoorí. ¿Tskapaitima onkaati poyaawintya pimpiyakowintantyaanari, powasankitaayitairi isaawijatziiti?”

¹¹ Ipoña ipayiitakiri kitamaari kithaarintsi inkithaatya, ikantaitziri: “Apaatayaaami pimakoryaawaki irojatzi jariitantatyaari pirintziiti pitsipatakari pantawaitaki. Tima ontzimatyii jowamaitiri iijatzi iriroriiti inkimitakotaimiro iirokaiti”.

¹² Noñaatziiri Oijya jontsirikaryaakiro pashini, yotapaaka apaani inthonkatantyaawori. Ari omapokanakari antawoiti ontziñaanaka. Tsiwaki-

† **6:8** Jiroka kantakotachari jaka “tzimayitatsi”, intzimirika 4 atziri, apaani kamagaantatsini. Ari inkantyaari pashiniki nampitsi tsikarika itzimayitzi 4 atziri, apaani kamagaantatsini. Ari inkantayityaari maawoni kipatsiki.

matanaki ooryaatsiri, tsiniriki okantanaka. Kityonka ikantanaka kashiri ikimitanakawo iraantsi.

¹³ Ari itziroryaayitanaki impokiro, ikimiwaitanakawo oparyaakitzi irakakiri chochoki otikakitziro antawoiti tampiya.‡

¹⁴ Tii okoñaatanai inkiti, okimiwaitanakawo apinaita antawoiti tsipana. Tii jiñaitairo otzishipaini otaankayitanaki, iijatzi othampishipaini.

¹⁵ Manaiyanakani atziriiti impiitamooki. Ari ikaatzi jimanaiyanakani maawoni, pinkathariti, ñaapiroriiti, ijiwaripaini owayiriiti, ajyaagananiriiti, shintsiriiti, ompirataariiti, saikashiwaitaniriiti iijatzi.

¹⁶ Jirikaiti manayitanainchari ikaimakaimatanakiro otzishi, mapiiti, ikantzi: “Pimpichiina. Pimanina iiro noñaantari saikaintsiri saikamintotsiki. Pimanina iiro noñaantari Oijya kisaniintakinari”.

¹⁷ Tima monkaapaititapaaka iyatsimanka. ¿litama amawitironi?

7

144,000 ikintakotamakoitakiri

¹ Ikanta othonkapaa jiroka, noñaaki ikatziyayita 4 maninkariiti ochimpitapaa kipatsi. Iriitaki otzikakirori antawoiti tampiya. Iro kaari jiñaitantawo ontamaryaatakaairo inkaari, tii jiñaitziro iijatzi aapanatakairo oshi inchato.

² Ipoña noñaaki iijatzi pashini maninkari itonkaapaaki ishitowapiintzi ooryaatsiri. Shintsiini jiñaanatapaakiri 4 maninkariiti. Tima

‡ 6:13 jiroka chochoki ikantakoitzi jaka higuera inatzi.

jirikaiti 4 maninkariiti, otzimimotziri ishintsinka, jowaitakiri jowaaripiro tiro kipatsi iijatzi inkaari.

³ Ikantapaakiri: “Paata powaaripiro tziro kipatsi, inkaari, inchatopaini, nonkintakotamakotawakiri jompirayitaari Pawa”.

⁴ Nokimatzi apaani kinkithatakotanakiriri ikaatzi ikintakotamakoitakiri. Ikaataiyini 144,000. Iriiyitaki kaatatsi 12 jinashiyitaa ichariniyitari Israel-ni.

⁵ Ikintakotamakoitaki 12,000 Judá-mirinkaiti, 12,000 Rubén-mirinkaiti, 12,000 Gad-mirinkaiti,

⁶ ipoña 12,000 Aser-mirinkaiti, 12,000 Neftalí-mirinkaiti, 12,000 Manasés-mirinkaiti,

⁷ ipoña 12,000 Simeón-mirinkaiti, 12,000 Leví-mirinkaiti, 12,000 Isacar-mirinkaiti,

⁸ ipoña 12,000 Zabulón-mirinkaiti, 12,000 José-mirinkaiti, 12,000 Benjamín-mirinkaiti.

Kitamaayitaintsiri ikithaayitaka

⁹ Ikanta othonkapaaka jiroka, noñaatzi ipiyotaiyakani atziriiti. Tima iyyikiptiro ikantaka, tikaachaajaini matironi jiyotiri tsikarika ikaataiyini. Iriiyitaki atziriiti nampiyitawori tsikarikapaini. Jirika atziriiti, iriitaki katziyayitachari isaikamintoki Oijya, kitamaa ikantayitaka ikithaayitaka. Jotiyaki oryaani kompiroshi.*

¹⁰ Thaaminta ikantaiyakani, ikaimaiyini ikantzi:

* **7:9** 7.9 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

Iri Pawa owawijaakotantatsiri, iriitaki saikaintsiri saikamintotsiki, itsipatakari Oijya.

11 Ipoña jotzirowaiyanakani ikaatzi tapothaitakirori saikamintotsiki. Jirika ikaataiyakini: maninkariiti, Antaripiroriiti, ipoña inkitiwiriiti. Ithaamintawintanakari Pawa,

12 ikantaiyini: “¡Ari onkantyaari! Thaaamintaari jinatzi irirori, otzimimotziri jowaniinkawo, yotaniri jinatzi, paasonkitaari jinatzi, pinkathataari jinatzi, tzimatsi itasorinka iijatzi ishintsinka. Onkantaitatyaani anthaamintaiyaari Pawa. Ari onkantyaari”.

13 Ipoña jiñaanatanakina apaani Antaripirori, ikantzi josampitana: “¿Iitaka jirikaiti kitamaathaitaintsiri ikithaataka? ¿Tsikama ikinapaakika?”

14 Ari nokantanakiri naaka: “Intaantya, piyotziro iiroka nowinkathariti”. Ipoña ikantanakina irirori: “Iriiyitaki ñaayitakirori ‘Antawoiti Kimaatsiwaitaantsi’. Okimiwaitakawo inkiwantantyaawomi iithaari iriraani Oijya, irootaki kitamaamawotakaapirotakirori.

15 Irootaki ikitsirinkantaawori jirikaiti ikatziyimotaari Pawa isaikamintoki. Ari inkantaitatyaani kitiiyyiri, iijatzi tsiniririki jantawaitainiri itasorintsipankotiki. Jirika saikaintsiri isaikamintoki, ikimitaawo iriimi katziyathaantitainchani jontsirityaarimi jirikaiti.

16 Iiro itajyaaniintawaitai, iiro imirini-intawaitai, iiro ikimaatsiwaitaari ooryaatsiri,

17 tima jirika kimitakariri Oijya, katziyimo-takariri niyankiniki saikaintsiri isaikamintoki,

iriitaki aamaakowintaiyaarini, inkimitakaantairi jaamaakowintaitari oijya, iriitaki aayitairini jirakairi jiña otzimi añaakaantatsiri. Tima Pawa ojiyooki pirotairini, jiraawaiyitaka”.

8

Kaatapaintsiri 7 jontsirikaitakiro

¹ Ikanta Oijya jontsirikaryaakiro kaatapaintsiri 7 jontsirikaitakiro. Osamaniironka jimairiitapaintzi inkitiki, tikaachaajaini apaani ñaawaitatsini.*

² Ipoña noñaakiri 7 maninkariiti itsipatapiintakari Pawa. Ipaitakiri tyoomintotsi.

³ Ipoña ipokapaaki pashini maninkari, ikatziy-imotapaakawo taapirimintotsi, joirikanakitakiro jiwitsikaitziri oro. Jirika maninkari, ipaitawakiri oiyiki kasankainkari intaantyaawo joirikanakitakiri. Ari otsipatakawo jamanamanaatani atziriti oitishiritaari, kimiwaitaka ompiyotatyaami onaminaki taapirimintotsiki.

⁴ Okanta otaanaka kasankainkari janta joirikanakitakiri maninkari, katziyainkatanaka oyachaarinka otsipainkatanakawo jamanamanaatani oitishiritaari, owanaa inimotakiri Pawa.

⁵ Ipoña jirika maninkari oirikanakitakirori ikitaminto, jaaki owaampariminkiti taapirimintotsi, jotitakiro joirikanakitakiri. Jookakiro kipatsiki. Ari omapokanakari kamiñainkatanaintsiri, antawoiti ookathananaka, antawoiti ontziñaanaka iijatzi.

* **8:1** Kantakotachari jaka “osamaniironka”, aamaashitya okaatzi 1/2 hora.

Tyoomintotsiiti

6 Witsikaiyanakani 7 maninkariiti
intyootaiyini.

7 Ari jitanakawo apaani maninkari ityootanaki, omapokashitapaaka oparyaapaaki kipatsiki jiriniki, iijatzi paampari, kimiwaitapaaka iraantsi. Otaapaakiro kipatsi. Iro apirotyaami kajyitani kipatsi ontaiya inchatopaini, iijatzi inchashipaini.†

8 Ipoña ityootanaki pashini maninkari, omapokashitanaka otonkanaki kimitakawori antawoiti otzishi, shitowanaki paampari, ookapaaka inkaariki, okimitapaakawo iraantsi. Iro apirotyaami kajyitani kipatsi tsika otzimayitzi jiña,

9 iro japirotyaami inkamayitimi ikaatzi saikayitawori inkaari, iijatzi ikimiyitakari saikayitawori antawoiti pitotsi.

10 Ipoña ityootanaki pashini maninkari, omapokashitanaka itziroryaanaki impokiro, paampa ikantanaka irojatzi tsika otzimayitzi jiña, iro apirotyaami kajyitani kipatsi otzimayitzi jiña.

11 Jirika impokiro paryaintsiri kipatsiki jiitaitziri “Kipishiri” Tima kipijyaa ikantakaa-paakawo maawoni jiña tsika oparyaayitaki ipomiki. Iro apirotyaami kajyitani kipatsi inkamayitimi atziri opiyakiri jirakiro jiña.

† 8:7 Jiroka kantakotachari jaka “Iro apirotyaami kajyitani kipatsi”. Aririka ankotaryiromi mawakota kipatsi, impoña aaki apakotawo, apirotakiro okaatzi tzimantawori, maawoni inchatopaini, shimapaini, othonka oshityaatanaki jiña janta.

¹² Ipoña ityootanaki pashini maninkari, omapokashitanaka itsiniritanaki ooryaatsiri, iro japirotyaami kajyitani tii jooryaantsipirotai. Ari ikimitanakari iijatzi kashiri ipoña impokiro, tii joorintapirotaa tsiniripaiti.

¹³ Nokimatzi poimatapaintsiri jaapaaki inkitiki, noñaatziiri pakitha jinatzi, ikantapaaki jatiki: “¡Iijowí, iijowí, iijowí, inkantamachiitiri inkaati nampitaiyaawoni kipatsiki, iriitaki apishityaawoni iwiyaantapaakawori intyootawai mawa maninkariiti!”

9

¹ Ipoña ityootanaki pashini maninkari. Noñaatzi ijyaawiinkapaaki kipatsiki apaani kimitakariri impokiro. Iri jowaitaki jashitaryiuro omoona inthomaintapirotatsiri.

² Ikanta jashitaryaakiro, ari oshitowainkatanaki kachaari, iroowaitaki okanta antawoiti ootaantsi. Opamankanakiri ooryaatsiri, iijatzi tampiyainka.

³ Ari ishitowanakiri kachaariki iyyiki tsitsiriniro, ikimitapaakari ikintantzi kitoniro.

⁴ Tii ishinitaitziri jowaaripirotiro pankirintsi, inchashipaini, inchatopaini. Apa ikintayitapaakiri atziriiti kaari ikintakotamakoyitzi Pawa.

⁵ Jirikapaini tsitsiriniro, tii ishiniitziiri jowamairi atziriiti ikintayitakiri. Apa ikimaatsitakaashitakari ikaatzi 5 kashiri. Antawoiti ikatsitzimotakiri, iroowaitaki iyatsinka kitoniro.

⁶ Owanaa inkimaatsiwaitya atziriiti, inkowayitanaki atziriiti inkamapithatiri, iiro okantzimaita.

7 Jirikapaini tsitsiriniro ikimitakotakari morapaini iñaantakaayiitari jowayiritya, jamathaiyitakari oro. Atziripoowaitaki ikantayitaka.

8 Santhapitaishi okanta iishi, iroowaitaki oishi tsinani. Antawopaini iraiki, iroowaitaki iraiki kajyikari.

9 Kimiwaitaka inkithaatatyaawomi ashirotaki ishapaniiki. Antawoiti impoimatanaki jaiyanakini, irirowaitaki ipoimatzi imorani atziriiti aririka jowayiritawakaiya.

10 Ikimitakari kironiro otzimayitzi ithoyini ipatzishithaki. 5 kashiri osamanitzi awijantyaari iyipiyanka.

11 Jirika ijiwaritikari tsitsiriniro, maninkari jinawitaka, iriitaki pinkathariwintantatsiri janta inthomaintapirotzi omoona. Jiitaitziri jirika “Apirotantaniri”. Iñaaniki Heber-mirinka, jiita “Abadón”. Iñaaniki Grecia-jatzi, jiita “Apolión”.

12 Ari iwiyaari itanakawori jatikaita “jijowí!” Iro kantacha iiniro iyota apiti inkantaiti “jijowí!” imonkaatya.

13 Ipoña ityootanaki pashini maninkari, iiniro iyotapaaka intyootawai apaani maninkari iro-jatzi imonkaatantyaari 7 maninkariiti. Noki-matzi ñaawaitanaintsiri osorinachiinampiki taapirimintotsi montitakariri Pawa.

14 Jiñaanatapaakiri maninkari tyootanaintsiri, ikantziri: “Poojoryaakotiri 4 maninkariiti kimitakawori oojotatyirimi antawaani jiña jiitaitziri ‘Eufrates’”.

15 Jashitaryaakoitakiri maninkari ayimatakiri intsitokanti. Iri apirotirinimi intsitokiri atziri

nampiyitawori kajyitani kipatsi. Irootaki jashitaryaakoitantakariri japirotanti.*

¹⁶ Tzimatsi ijyiki owayiriiti tyaakaayitanakariri imorani. Ikantaitakina, ikaataiyini 200,000,000 owayiriiti.

¹⁷ Ipoña noñaaki ikoñaapirotanaki jirika owayiriiti noñaawiyatakari, ikithaayitakawo ashivotaki ishpaniiki. Tzimatsi porikathaitantsiri ikimitakari paampari, pashini kityonkani-ironkathaitantsiri, pashini kitirithaitantsiri. Jirika morapaini, iriiwaitaki iito kajyikari. Oshitowanaki ipaantiki paampari, kachaari, kitirimoito okantanaka, oyyiki oshitzinka.

¹⁸ Iro apirotirinimi owamairi atziri nampiyitawori kajyitani kipatsi, okaatzi shitowanaintsiri ipaantiki.

¹⁹ Tima ipaantiki morapaini otzimayitaki ishintsinka. Aña kantatsi jatsikantantyaawo iijatzi ipatzishitha, ikimiwaitakari maanki.

²⁰ Iro kantzimaitacha, tii jowajyaantziro ikaaripiroyitzi atziriiti kaari jowamaayiiti. Iikiro jiyaatakaatziro ipinkathayitanakiri kamaari, ipinkathatziro oyyakaawontsi jiwitsikaitziri oro, kiriiki, ashiro, mapi, inchakota, ikimitakaantakiri pawa, tiimaita ikimanitzi, tii janiitanitzi.†

²¹ Tii jowajyaantanakiro iijatzi itsitokantayitzi, ikisaminthatantzi, imayimpitzi, ikoshiyitzi.

* **9:15** Jiroka kantakotachari “Iri apirotirinimi itsitokiri atziri nampiyitawori kajyitani kipatsi”. Aririka ankotaryiromi mawakota kipatsi, impoña aaki apakotawo, apirotakiro okaatzi tzimantawori. † **9:20** Kantakotachari jaka “ashiro” irijatzi jiiitaitziri bronze.

10

Maninkari oirikakirori oryaani osankinarintsipana

¹ Ipoña noñaaki ijyaawiinkapaaki pashini maninkari, ikinantapaakawo minkori, kimitawaitaka iro inkithaatatyaami minkori. Kimitawaitaka iri oyi jamathaitatya iitoki. Shipakirya ikantaka ipooki, kimiwaitaka ooryaatsiri. Omorikataiki iporipaini.

² Joirikaki oryaani osankinarintsipana. Jayiitzimatapaaki, jaatzikantapaakawo iitzipirori inkaari, irooma jampati, iro jaatzikantapaaka kipatsi.

³ Ikaimapaaki shintsiini, iriiwaitaki ikaimi kajyikari. Omapokashitanaka ookathatanaka, 7 okaatzi apiipiintanakiro.

⁴ Okanta othonkapaaka 7 ookathataka, ari nokowawita nosankinatiromi nokimakiri jiñaawaiyiitakiri ookathawontsiki. Nokimatzi jiñaanatanakina apaani inkitijatzi, ikantana: “Iro posankinatziro pikimakiri ookathawontsiki”.

⁵ Ipoña jiñaawaitanaki noñaakiri maninkari jaatzikapaakiro inkaari, ipoña kipatsi. Itzinaawakotanakiro jakopirori,

⁶ iro jiyoitantyaari tii ithiyya jiñaawaitziri ipairyi-iro iwairo Pawa Kañaaniri, witsikakirori inkiti, kipatsi, inkaari, maawoni ikaatzi tzimantawori. Ikantanaki: “Tii osamanitapai,

⁷ irootaintsi intyooti wiyaantawori maninkari, ari imonkaapaititya ikaatzi Pawa ikantakiriri Kamantantaniriiti inkamantantiro kaari jiyotakowita pairani”.

⁸ Nokimatzi japiitanakiro jiñaanatana inkitijatzi, ikantana: “Piyaatashitiri maninkari katziyainchari inkaariki iijatzi kipatsiki, payiro iiroka panaryainchari joirikakiri”.

⁹ Ari nokantakiro. Niyaatashitanakiri maninkari, nokamitapaakiri, nokantziri: “Pimpinawo osankinarintsi”. Ipoña ikantanakina irirori: “Jiroka, poyaawo. Owanaa owochanka, iriiwaitaki pitsi aririka powatyaawo, irooma aririka piniyakiro, owanaa oyipishikimi pimotoziki”.

¹⁰ Ari nokantakiro, naakiro, nowakawo. Ari okantaka, pochakitaki iriiwaitaki pitsi, iro kantacha owanaa oyipishikanakina nomotziki.

¹¹ Ipoña ikantanakina maninkari: “Pinkamantayitiri onkaati awijyimoyitirini atziriiti nampiyitawori tsikarikapaini. Pinkamantayitiri iijatzi pinkathariiti”.*

11

Apiti kinkithatakaantaniri

¹ Ipoña ipaitakina apaani kotzitsi, nimonkaaminto inatyi. Ikantaitana: “Piyaati pimonkaatiro tasorintsipanko, iijatzi taapirimintotsi. Piyotiri iijatzi tsika ikaatzi piyotainchari janta ipinkathatantzi.

² Iiro pimonkaatziro jikokiroki tasorintsipanko. Iro ishinitaitakiniriri pashinijatzi atziriiti, ari

* **10:11** 10.11 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

impiyotaiyaani maamanitantaniri janta tasorintsinampitsiki. Ari awijyiri inkaati 42 kashiri osamaniti.*

³ Aripaiti, notyaanti apiti kinkithatakotinari, iriitaki kinkithatapaakironi awijayitatsini, onkaati 1260 kitijiyiri inkinkithatakotina. Inkimitakotatyaari ikanta ikithaayita owashiritakotariri kaminkari”.

⁴ Jirikaiti apiti kinkithatakaantaniri, iri jojyakaawintaitakiri pairani apiti inchato, irijatzi jojyakaawintaitakiri apiti jootaminto Pawa pinkathariwintziriri kipatsijatzi.†

⁵ Intzimirika kowatsini jimaamanitiri jirika apiti kinkithatakaantaniri, ari ishitowanaki ipaantiki paampari, japirotakiri kisaniiintziriri. Ari inkantyaari maawoni kowawitachani jimaamanitiri, ari inkamaki.

⁶ Jirika kinkithatakaantaniri ontzimimotiri ishintsinka. Ari inkantakaatyaawo irirori iiro oparyaagai inkani irojatzi jimonkaatantatyaawori ikinkithatakaantzi. Ari onkantaki impiyiro iraantsi jiñaapaini. Ari onkantaki ontzimi oitya pomirintsitzimowaityaarini isaawijatzi. Ari japiipiintiro okaatzi ikowiri irirori.

⁷ Aririka onthonkapaatya ikinkithataki, ari ishitowanakiri kowiinkari piratsi impoñaatyaawo omooki inthomaintapirotatsiri, jimaamanitapaakiri apiti kinkithatakaantaniri, irojatzi jowamaantatyaariri.

* **11:2** Kantakotachari jaka “42 kashiri” irojatzi ojoyawori ikan-taitakiri “1260 kitijiyiri”. Irootaki kantakotachari awijaniintanaki mawa osarintsi osamaniti. † **11:4** Kantakotachari jaka “apiti inchato” irootaki “olivo”.

⁸ Jookanakiri jowamaani aatsiki saikatsiri janta antawoiti nampitsi, tsika ipaikakotajaantaitakiri pairani Iwinkathariti. Iro oiyakaawintachari janta “Sodoma” ipoña “Egipto”.

⁹ Iiro ishiniitziri inkitaitiri jowamaani, ari awijaniintanakiri mawa kitiiyyiri onkaati osamaniti jaminaminthaitiri. Inthontya jiñaayitiri ikaatzi nampiyitawori tsikarikapaini.‡

¹⁰ Antawoiti joimoshirintya kipatsijatziiti, impashitawakaayitya oiyitarika. Kimoshiri inkantayitya jowamaitakiri apitiroiti kinkithatakananiri kimaatsitakaayitakariri kipatsijatziiti.

¹¹ Iro kantacha, awijaniintanaki pashini mawa kitiiyyiri, itasonkairi Pawa jirikaiti, añaayitai. Ipoña ipiriintaa. Owanaa ithaawaitanaki jiñaitakiri ipiriintaa.

¹² Ikimaitaki shintsiri ñaantsi inkitiki, inkantaitaki: “Patiiti jaka jinoki”. Jomapokashitanaka itzinaantanaawo minkori. Ari jiñaawairi maawoni kisaniiintawaitakiriri.

¹³ Ari otziñaanakari antawoiti kipatsi, iro apirotiromi nampitsi, ikamayitaki ikaatzi 7000 atziri. Iriima kaari kamatsini, ikantayitanaki: “Imapiro otzimi ishintsinka Pawa saikatsiri inkitiki”.§

¹⁴ Iro awijawitaka apiti ikantaitaki “jijowí!” Iro kantacha, irootaintsi jiñaitiro mawatatsini.

‡ **11:9** 11.9 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini. § **11:13** Ikantaitziri “otziñaanaka antawoiti kipatsi”, tsika otzimi 10 pankotsi, opookanaki apaani. Ari okantakari maawoni nampitsi.

Iwiyaantawori tyootaantsi

¹⁵ Ipoña ityootanaki iwiyaantawori maninkari, ari ikaimaitanaki shintsiini inkitiki, ikantaitzi: “Iroñaaka impinkathariwintantai Awinkathariti kipatsikinta. Ari impinkathariwintantai Cristo, itzimi jotyaantakiri Pawa, ari inkantaitatyaani impinkathariwintantai”.

¹⁶ Ari jotzirowaiyanakani 24 Antaripiroriiti, ithaamintawintanakari Pawa,

¹⁷ ikantaiyini: “Pawá, Pinkatharí, Shintsipirorí, iirokataki añaagatsi iroñaaka, pitzimita iiroka pairani, irootaintsi pimpiyi. Owanaa nompaasoonkitimi, tima pimatakiro poñaagantziro pishintsinka, pipinkathariwintantzi.

¹⁸ Pairani owanaa ikisaniintakimi atziriiti, iro kantacha iroñaaka, monkaatapaaka poñaagantyaariri piyatsimanka, powasankitaayitairi kamayitaintsiri, papiroyitairi owamaantayitaintsiri. Aripaiti pimpinayitairi Kamantantaniriiti pompiratani iiroka, ari pinkimitaakiri oitishiritaari pairyaayitairori piwairo ipinkathayitaimi, maawoni pimpinayitairi pitanatyaari antariiti irojatzi iryaaniiti, maawoni”.

¹⁹ Ipoña ashitaryaanaka itasorintsipankoti Pawa janta inkitiki, koñaawaitanaki tasorintsinaki tsika jotitakoitziro kajyaakaawakaantsi. Antawo ookathatanaka, ontziñaanaka kipatsi, paryainkatapaaki antawoiti jiriniki.

12

Tsinani ipoña noonki

1 Opoña okoñaatanaki inkitiki aamparyaantsi. Noñaatzi apaani tsinani, ojoyawaitakari ooryaatsiri okithaatakari, iri kashiri okatziyantaka. Amathaitakotakari ikaatzi 12 impokiro.*

2 Omotzitatzi jiroka tsinani. Owanaa okaimakaimawaitaki okimaatsita ontzimaaniti.

3 Opoña okoñaatanaki inkitiki pashini aamparyaantsi. Noñaatzi apaani noonki, kityonka ikantaka. Tzimatsi 7 iito, ipoña 10 ichii. Jamathaiyitakiro iito.

4 Ijyiki impokiro jataantakari itzinko, iro japirotirimi kajyitani inkitiki ikaatzi tzimayitatsiri impokiroiti. Ari ipokashitapaakiro tsinani, ikowi jowitsityaawo iinchaanikiti aririka intzimapaaki.†

5 Okanta otzimaanitaki tsinani, shiramparyaani jinatzi. Iriitaki jiwatantyaarini atziriiiti jashirokotziti. Omapokashitaka jagaitanakiri isaikaki Pawa isaikamintoki.

6 Okanta tsinani shiyanaka iroori otzishimashiki. Ari jiwitsikiniro Pawa tsika onampityaawo, onkaati 1260 kitiiyiri intziyaitiro.

7 Aripaiti otzimaki owayiritaantsi inkitiki. Iriitaki Miguel itsipayitakari imaninkariti. Iri jowayirita noonki itsipayitakari imaninkariti irirori.

* **12:1** Kantakotachari jaka “tsinani”, iriitaki ojoyakaawintachari Judá-mirinkaiti. Kantakotachari “otomiyaaniki”, iri ojoyakaawintachari Jesucristo. † **12:4** Jiroka kantakotachari jaka “kajyitani inkiti”, aririka ankotaryiromi mawakota inkiti, impoña aaki apakotawo, apirotakiro okaatzi tzimantawori.

⁸ Iro kantacha jirika noonki, tii otzimapirotzi ishintsinka, jotsiroryaitakiri inkitiki.

⁹ Ari itsipatsitakari imaninkariti jotsiro-ryaitakiri. Jirika noonki jotsiroryaitakiri, iri iitachari “Kamaari”, jiita iijatzi “Satanás”. Iri kowatsiri jamatawitiri maawoni atziriiti ikaatzi nampitawori kipatsiki.

¹⁰ Nokimataitatzii ñaawaitanaintsiri shintsiini inkitiki, ikantzi: “Jitatainakawo ipinkathari-wintantzi Pawa, jitatainakawo joñaagantziro ishintsinka, jowawijaakotantai. Jitatainakawo iijatzi Cristo jashitanta. Tima aritaki jotsiroryaakiri thawitakotapiintakiriri Pawaki jiiitaitziri ‘iyikiiti’.

¹¹ Iro kantacha jirikaiti jiiitaitziri ‘iyiki’ joitsinampagairi kamaari, tima aritaki ikamawintairi Oijya, kapathainka ikantaka ikamaki. Iro joitsinampaantaariri iijatzi ikinkithatairo ñaantsi, jominthataawo irirori inkamawintairi Cristo.

¹² Irootaki, pinthaamintantyaari iirokaiti inkitijatzi. Inkantamachiitimi iirokaiti kipatsijatzi, iijatzi inkaarijatzi, tima katsima ikantanaka kamaari jotsiroryaitakiri, jiyotzi yotakotapaaka kapichiini”.

¹³ Ikanta jiñaakiro noonki jotsiroryaitakiri kipatsiki, jitanakawo ikimaatsitakaawaitanakawo tsinani owaiyantakiriri shiramparyaaniki.

¹⁴ Iro kantacha, tzimanaki apiti oshiwanki, iroowaitaki ishiwanki pakitha. Iro aantanari iyaatiro otzishimashiki. Ari jimanapithatakari antariiti maanki. Ari awijaniintanakiro mawa

osarintsi osaikawaitzi janta.‡

¹⁵ Ikanta antariiti maanki joimishitowanaki jiñaa ipaantiki, iroowaitanaki antawaani jiñaa. Ikowawita jowiinkiromi aririka oonkakotanatya.

¹⁶ Iro kantzimaitacha, tankanaki kipatsi, oniyaatawakiro jiñaa, ari okanta awijakotantakari tsinani.

¹⁷⁻¹⁸ Ari ikatsimapirotanaki noonki. Jataki jowayirityaari pashini otomiiti jiroka tsinani. Iriiyitaki jojyakaawintaitzi kimisantakirori ikantakaantani Pawa, kamaitanakawori ikinkithatakotairi Jesucristo.

13

Apiti kowiinkari piratsi

¹ Ipoña nokatziyapaaka inkaarithapiyaaki. Noñaatzi ishitowaatapaaki kowiinkari piratsi. Tzimatsi okaatzi 10 ichii, 7 iito. Jamathaitakiro ichiipaini. Tzimatsi josankinaitakiri iitoki, ithainkatasorintsiwaitaitzi.

² Jirika piratsi iriwaitaki kaninari kajyikari. Jojyawaitakari okanta iitzipaini maini. Iroowaitaki ipaanti kajyikari. Ikanta noonki, ipakiri ishintsinka jirika piratsi, ñaapiro ikantanaka ipinkathariwintantanaki.

³ Okanta apaani iito kimitawaitaka jowamagaitakityiuro, iro kantacha iijatzi añaagai. Iyokitzi ikantanaka isaawijatziiti,

⁴ owanaa ipinkathaitanakiri, ithaamintawintanakari, ikantaiyini: “¿litama monkaatyaarini

‡ **12:14** Kantakotachari jaka “ari awijaniintanakiro mawa osarintsi”, iro ikantajaantaitziri: “apaani osarintsi, osarintsipaini ipoña kajyitani osarintsi”.

jirika piratsi? ¿Litama kitsirinkirini?” Ari ikim-itsitaitanakari iijatzi noonki, ithaamintawintaitanakari, tima iriitaki pakiriri ishintsinka jirika piratsi.

⁵ Ipoña jiñaawaitanaki jirika piratsi, ithainkatasorintsiwaitanaki. Iriitaki jowaitaki impinkathariti, onkaati osamaniti 42 kashiri impinkathariwintanti.

⁶ Owanaa ithainkatasorintsiwaitaki ipairyaaminthawaitashitakari Pawa, ipairyaaminthawaitashitakawo tatorintsithaanti, ipairyaaminthawaitashitakari inkitijatzi.

⁷ Jirika thainkatasorintsitaniri, iriitaki owayirityaarini oitishiritaari, inkowi joitsinampairi. Iri jowaitaki impinkathariwintairi ikaatzi nampiyitawori tsikarikapaini.*

⁸ Owanaa ipinkathatanakiri kipatsijatziiti kaari osankinatakotachani tsika josankinatakoyitaka jiyoshiitakiri pairani jiwitsikantaitakawori kipatsi, inkaati jañaakaayitairi, ikaatzi ikamawintayitairi Oijya.

⁹ Kowirori inkimathatiro jiroka, inkimisanti.

¹⁰ Inkaati jomontyaawaitaitiri, jJimatiro! Inkaati owamaantantyaawoni osataamintotsi, ari inkimitaitiri paata irirori jowamaantayitaiyaari osataamintotsi. Irootaki joisokirotantyaawori oitishiritaari.

¹¹ Ipoña noñaaki pashini kowiinkari piratsi

* **13:7** 13.7 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzii ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

ikitawaryaanaka kipatsiki. Tzimatsi apiti ichii, iroowaitaki otapotirimpita ichii Oijya. Jiñaawaitapaaki, ikimitapaakari noonki.

¹² Jirika piratsi otzimimotziri ishintsinka. Irootaki ipasapiyaakariri itakawori piratsi jowamaawiitakari iitoki, ipoña jañagai iijatzi. Ishintsiwintakiri atziriiti impinkathatiri itakawori piratsi.

¹³ Joñaagantapaaki kaari jiñaitapiintaitziri. Ithonka jiñaayitakiri maawoni atziri jowayitaki paampari.

¹⁴ Ojyiki kipatsijatziiti jamatawitantakari ishintsinka ipasapiyaakariri itakawori piratsi itsitokawiitakari iitoki. Ipoña ishintsiwintakiri atziriiti jiwitsiki jojyakaawo itakawori piratsi.

¹⁵ Ikanta jirika piratsi kimitakariri ichii Oijya, itasonkakiri ojyakaawontsi, añaanaki. Kantanaki jiñaawaitzi. Japirotakiri jowamaayitakiri kaari pinkathatirini.

¹⁶ Ikintakotamakotakaanakiri atziriiti, tiirika jakopiroki. maawoni atziriiti ikintakotakaanakiri, antariiti, iryaaniiti, kowityaawainiriiti, ajsaagantaniriiti, ompirataniriiti, ompirataariiti, maawoni.

¹⁷ Tzimatsirika kaari ikintakoyiitziiri, tii ishiniitziiri jamanantawaiti, iijatzi impimantawaiti. Irootaki okowantapirotari inkintakoyiitiniri iwairo piratsi maawoni atziriiti. Intzimayiti pashini ikintakoyiitakiniri ojjawitawori iwairo piratsi.

¹⁸ Apaani yotaniri, ari onkantaki inkimathatiro jiroka ojjakawori iwairo piratsi. Tima jiroka ojjakawori iwairo piratsi, irootaki josankinaitziri

“666”.†

14

Ipampithaani kaatatsiri 144,000

¹ Ipoña napiitakiro naminanai, noñaatziiri Oijya ikatziya janta otzishiki jiiitaitziri Sion. Ari itsipay-itakari kaatatsiri 144,000 kintakotamakoyitakawori iwairo irirori, iijatzi jashi Ashitariri.

² Nokimatzi poimatanaintsiri inkitiki iroowaitaki owaryiinkariti jiña, iroowaitaki shintsiri ookathawontsi, iroowaitaki ipiyompiwaitaitzi.

³ Iri pampithagaiyatsini kaataintsiri 144,000 ipinakowintairi Oijya. Itapothaitakiri ipampithaawintziri saikaintsiri saikamintotsiki, ari ikatziyitakari iijatzi 4 inkitiwiri, ipoña Antaripiroriiti. Iri iyoshiitacha ipampithagaiyakini jirikaiti, tikaatsi pashini matironi impampithairo.

⁴ Jirikaiti kaataintsiri 144,000, kitishiriri jinayitatzii, tii jantayitziro kamaawoyitatsiri imayimpiritiro tsinani. Iriiyitaki oyaatapiintakiriri Oijya tsikarika ikinayitzi. Iriiyitaki jitakari jashitaari Pawa, irijatzi jashiyitakari Oijya.

⁵ Tii inthiiyapaantitya, tii otzimawaitzi iyaaripiroshirinka oitya inthawitakoitiriri isaiki Pawa.

Ikamantantakiri mawa maninkari

† **13:18** Kantakotachari jaka, tima maawoni letra josankinatan-tari Heber-paantiri ipoña Grecia-paantiri, kantatsi inkimitakaan-taitiro número. Okimiatya jiroka: a=1, b=2, c=3, ari okantayita maawoni. Aritaki okantaki ayoyitiro wairontsipaini aririka apatiro letra-paini. Irootaki kantakotachari iijatzi jaka.

⁶ Ipoña noñaaki jaapaaki inkitiki pashini maninkari, ikinkithatakaapaakiri kipatsijatzi ikaatzi nampiyitawori tsikarikapaini. Ikinkithatakotapaakiniri kantaitachari Kamiithari Ñaantsi.*

⁷ Ikaimapaaki shintsiini, ikantzi: “Pimpinkathatiri Pawa. Pinthaamintawintaiyaari. Tima irootaintsi jaminakoitairi maawoni jantayitakiri. Irootaki pinthaamintawintantyaariri, witsikakirori inkiti, kipatsi, inkaari, iijatzi jiñaapaini”.

⁸ Ipoña ipokapaaki pashini maninkari, shintsiini ikaimapaaki, ikantzi: “Japathakiroryaitakiro antawoiti nampitsi Babilonia. Japiroitakiri atziriiti nampitantawori, aakowintawori imayimpiriwaitaki. Tima ikaimashiriyitakiri pashinijatzi atziriiti jimatakotiri okaatzi jantayitakiri irirori. Okimiwaitakawo ishinkitatyirimi okanta imayimpiritakaantakariri”.

⁹ Ipoña ipokapaaki pashini maninkari, ikaimapaaki shintsiini ikantzi: “Itzimayitzirika pinkathatakiriri piratsi, pinkathayitakirori iijatzi jojyakaawo, kintakotamakoyitakawori iwairo, jakoki,

¹⁰ irijatzitaka inkisaniintayitiri Pawa. Onkimiwaitaiyaawo joiyitaatyirimi piyantatsiri. Antawoiti inkimaatsitakaayitaiyaari intagairi, jatsipitaiyaawo kachaari, kitirimoito onkantantaya, owanaa oshitzinka. Ari jiñaayitairi maawoni

* **14:6** 14.6 Ikantakoitziri jaka “nampiyitawori tsikarikapaini”, irojatzi ikantaitsitari ikaatzi iyoshiiyitachari jinampitawo tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

maninkariiti tesorintsitaintsiri, ari jiñiiri iijatzi Oijya.

¹¹ Ari inkantaitatyaani inkimaatsitaiyaawo kachaari, kitiiyyiriki iijatzi tsiniripaiti, iiro otsiwakaajaitzi kapichiini. Ari inkimita-gaiyaari maawoni pinkathatakiriri piratsi, pinkathatakirori joyyakaawo, kintakotakawori iijatzi iwairo”.

¹² Irootaki inkamaitantyaawori jamawiwainiti ikitishiritakaitairi ikimisantairi Jesús, jimonkaat-apiintairo ikantakaantziri Pawa.

¹³ Nokimatzi jiñaawaitanaki apaani inkitijatzi, ikantzi: “Posankinatiro jiroka: Aririka inkamayiti ikaatzi jashitaari Awinkathariti, kimoshiri inkantaiya”. Irojatzzi ikantanakiri iijatzi Tasorintsinkantsi, ikantzi: “Imatyaata, tima tii okowajaanta iroñaaka iñaashintsishiriwaitaiya, aña kamiitha jimakoryaawaiti, jinintaawaitapaawo okaatzi jantawintakiri”.

Joyiipataitziri kipatsiki

¹⁴ Opoña okoñaatapaaki kitamaari minkori, noñaatziiri isaikaki kimitakariri Itomi Atziri. Jamathaitakari oro, joirikaki thoyimpiminitatsiri kotsiro.

¹⁵ Ipoña ishitowanaki tesorintsipankoki pashini maninkari, ikaimotapaakiri shintsiini saikaintsiri minkoriki, ikantziri: “Sampainkataki pankirintsi, poyiipatantyaawo piyotsiroti”.

¹⁶ Ikanta jirika saikaintsiri minkoriki, itotantakawo iyotsiroti, joyiipatantaki kipatsiki.

¹⁷ Ikanta pashini maninkari saikantawori tasorintsipanko janta inkitiki, shitowanaki irirori, iro-jatzi joirikaki thoyimpiyaanikiini kotsiro.

¹⁸ Ari ishitowanaki pashini maninkari ipoñaanakawo taapirimintotsiki. Jiyaatashitanakiri jowayiitakiri inkimpoyairi paampari. Ikaimotanakiri shintsiini pashini oirikakirori kotsiro, ikantziri: “Pinchikayitiro kithokiyitaintsiri kipatsiki, aritaki irakayitaki”.†

¹⁹ Ari jimatakiro maninkari, ichikakiro kithokitaintsiri kipatsiki, ipiyotakiro inchatonaaki, inkawirinkaitiro. Okaatzi oiyakaawintari piyantatsiri imiriitari, iro ikajyaakaakiriri Pawa maawoni iisaniintani.

²⁰ Okaatzi oiyakaawintari inchatonaa irootaki othapiki nampitsi tsika jowamaantaitaki. Oiyakaawintakiri ikawirinkaitakiri, iro iriraani kamayitaintsiri. Tima oiyiki iraantsi shitowaintsiri opamankanakiro nampitsi. Ari imonkaatakari ipaantiki mora iwiyaiya ochiinkaatzi iraantsi. Jataki intaina onkaatya onkaati 300 kilómetro.‡

15

Maninkariiti amironi paata 7 owasankitaantsi

¹ Ipoña noñaaki pashini aamparyaantsi inkitiki. Kamiitha okantaka, owanaa niyokitziwin-tanakiro. Tzimatsi ikaatzi 7 maninkari. Iriiyitaki nashiyitakawori jowasankitaantayitaki. Tima

† **14:18** Kantakotachari jaka kithokiyitaintsiri, okithoki “uva” inayitatzi. ‡ **14:20** Okaatki iyaataki 300 kilómetro, iro kimitakawori aririka aniiti onkaati 7 kitiiyiri, iirorika onkaati 8 kitiiyiri. Irootaki ikantaitziri 1600 estadio.

okaatzi jantayitakiri maninkari, ari imonkaatari jiñaitziro iyatsimanka Pawa.

² Ari noñaaki iijatzi inkaari, okimiwaitakari ñaawontsi. Iro kantacha morikathanthaataki jiroka inkaari. Ari ikatziyayitakari oitsinampaakiriri kowiinkari piratsi, joirikayitakiro iwiyompiminto ipawairiri Pawa. Iriiyitaki kaari pinkathatironi jojyakaawo piratsi, kaari kintakoyityaawoni iwairo.

³ Iro ipampithagaiyirini jirikaiti ipampithaakiri pairani Moisés-ni. Jiitaitziro “Iwampithaani Oijya”, okantzi:

Nowinkathariti Pawá, Shintsipirotsiri,

Kamiitha pantakiri, iyokitzi nokanta.

Pantapiintakiro iiroka tampatzikari, tima piñaanitawo tyaaryoori.

Iiroka pinkathariwintairiri atziriiti.

⁴ ¿Iroma itzimi iitya pinkathataimini, iitya thaamintawintaimini, iitya pairyaironi piwairo?

Apaniroini iiroka pitasorintsitzi.

Iiroka impokashiyitai atziriiti, ipinkathayitaimi.

Tima aritaki poñaagantakiro owanaa okamithataki pantayitakiri.

⁵ Opoña noñaaki inkitiki tatorintsipanko, ashitaryaanaka tatorintsisagaakipirori.

⁶ Ari ishitowanakiri tatorintsipankoki
⁷ maninkariiti intzimi owasankitaantatsini. Kitamaaniki okantayitaka iithaari, shipakiryapirowaitaki owaniinkataka. Jowathakichopiniitakari oro.

7 Ikanta apaani inkitiwiri kaatatsiri 4, ipay-itawakiri maninkariiti apaani pamoko. Kimiwait-aka janta pamokoki, ari ojaikitimi iyatsimanka Pawa, kantaitachari inkañaanitai.

8 Kachaaryiinkatanaki tasorintsipanko, okantakaakawo jowaniinkawo Pawa iijatzi itasorinka. Tikaatsi kantironi intyi tasorintsipankoki irojatzi onthonkantapaatyaari jowasankitaantaki maninkariiti.

16

Pamokopaini ojaikitaka katsimataantsi

1 Nokimatzi inkitiki, iita ñaanatanakiriri 7 maninkariiti, ikantziri: “Piyaati pisakotiro kipatsiki okaatzi jaikitaintsiri 7 pamokoki kimitakawori iyatsimanka Pawa”.

2 Ari jitanakawo apaani maninkari isakotakiro kipatsiki jaikitaintsiri iwamokotiki. Ari omapokashitanakari ipathaawaitanaki antawoiti ikaatzi kintakotakawori iwairo kowiinkari piratsi, ikaatzi pinkathatakirori joyyakaawo.

3 Ikanta pashini maninkari isakotakiro inkaari-mashiki jaikitaintsiri pamokoki. Okimitanakawo iraantsi inkaari, japirotaka ikamaki saikantawori.

4 Ikanta pashini maninkari isakotakiro jiñaamashiki, oyaapiyaaki jiñaatinimashi jaikitaintsiri iwamokotiki. Okimiwaitanakawo iraantsi jiñaapaini.

5 Nokimatzi jiñaawaitanaki maninkari jowayitakiri inkimpoyaawintiri jiñaawiri, ikantanaki:

“Tasorintsí, ikaatzi añaaatsiri, jañiitaka pairani, tampatzikashiriri pinatzi iiroka, tima iiroka aminakotaironi kamiithaini jiroka.

⁶ Tima ikaatzi owamaayitakiriri oitishiritaari, ikaatzi kapathainkatakaakiriri Kamantantaniririti jowamaayitakiri, iriyitaki miriyityaawoni jiroka iraantsi. Tima iro ikowatziiri”.

⁷ Ipoña nokimaki jiñaawaitanaki pashini janta taapirimintotsiki, ikantanaki: “¡Ariwí! Nowinkathariti Pawá, okaatzi pikowakiri pantiro tampatzika okantayitaka. Tyaaryoori inatzi”.

⁸ Ikanta pashini maninkari, isakotakiro ooryaatsiriki jaikitaintsiri iwamokotiki. Jomapokashitanaka ooryaatsiri jotsiyanakiri atziriiti.

⁹ Antawoiti jotsiyakiri atziriiti ooryaatsiri, ari ipoñaanakari ithainkatasorintsiwaitanaki, jookimowaitashitanakari Pawa, ashitawori ishintsinka, owasankitaantatsiri. Tii okantzi-moshiritari impiyashiriyitai, impinkathatairi Pawa.

¹⁰ Ikanta pashini maninkari, isakotakiro tsika ipinkathariwintantzi piratsi jaikitaintsiri iwamokotiki. Antawoiti otsiniritanaki. Antawo jashironkaayitaka atziriiti janta, jatsikawaitakiro inini ikimaatsiwaita.

¹¹ Ari ithainkatasorintsiwaitanaki, ikijyimawaitanakiri Inkitijatzi Pawa, tima oyyiki ikimaatsiwaitaka, oyyiki ipathaawaitaki. Iro kantacha tii jowajyaantzimaitawo iyaaripironka.

¹² Ikanta pashini maninkari, isakotakiro antawaaki jiña Eufrates jaikitaintsiri iwamokotiki. Omapokashitanaka opiryaatanaki.

Kantatsi imontyaayitapaaki pinkathariyitatsiri tsika ishitowapiintzi ooryaatsiri, jowayiritya.

¹³ Ipoña ishitowanaki piyari ipaantiki noonki. Ishitowanaki iijatzi piyari ipaantiki piratsi, ari okimitakari ipaantiki thiiyinkari kamantantaniri, ishitowanaki piyari. Ikaatzi piyari shitowayitapaintsiri, iriiwaitaki majyiro,

¹⁴ kantatsi jantayitiro kaari jiñaitapiintzi. Ithonka jiyaatashitakiri ikaatzi pinkathariyitatsiri kipatsiki. Jiñaantakaayitakari jowayiritakaiyaari, impiyapaititakirika Pawa shintsipirotsiri.

¹⁵ (Pamini, nonkimitapaiyaari koshintzi aririka nompiyai. Kimoshiri inkantya itzimirika aamagaiyaanani, kimitakariri owirori okaakiini iithaari inkini inkithaatanatyaawo, iiro ishiyamirikitantanaka, jowaañitairi.)

¹⁶ Ipoña jirikaiti piyari, japatoyitakiri pinkathariiti janta oita “Armagedón”. Iñaani inatzi Heber-paantiri jiroka Armagedón.*

¹⁷ Ikanta iwiyaantapaakawori maninkari, isakotakiro tampiyainkaki jaikitaintsiri iwamokotiki. Ikimaitatzi kaimanaintsiri tasorintsipankoki, osaiki saikamintotsi, ikantaitzi: “¡Ari othonkapaaka!”

¹⁸ Ari jiñaitakiro oporikanaki ookathawontsi, ikimaitakiro antawoiti ontziñaanaka kipatsi. Tii jiñaitapiintziro kimitakawori jiroka ontziñaantsi, irojatzi pairani owakiraa itzimayitantanakari atziriiti kipatsiki.

* **16:16** Kantakotachari jaka “Armagedón”, iro janta tsika jowayiritapiintaka pairani Judá-mirinkaiti.

19 Okanta antawo nampitsi, mawakota okantanaka otankanaki. Ari apirotakari iijatzi opookanaki nampitsiiti tzimayitatsiri kipatsiki. Ari inkinkishiritakoitanatyaawo awijyimotirini Babilonia-jatzi, imirityaawo “imashirinka Pawa”, okimitakawo piyantatsiri.

20 Ari apirotakari maawoni othampishi, tii jiñaitairo. Ari okimitakari iijatzi otzishipaini.

21 Ari oparyaapaaki tinayitatsiri jiriniki, awitsinaayitapaakiri atziriiti. Iikiromaitaka jiyaatakanakitziiro ithainkatasorintsiwait-anaki, ikijyimawaitantanaki ikimaatsiwaitaka ojiyiki.†

17

Jowasankitaitziro kimitakawori antawo may-impuro

1 Ipoña ipokashitapaakina apaani maninkari kaataintsiri 7 joirikayitakirori iwamokoti, ikan-tapaakina: “Pimpoki, piñiuro tsika inkantaitiri jowasankitaayitiri atziriiti, tima ikimitakawo apaani mayimpuro saikathapiyaatantakawori oponkityaamashiki jiña”.

2 Jiroka kimitakawori mayimpuro, kimiwaitaka iroomi imayimpiriyitakimi ikaatzi pinkathariwintantatsiri nampitsiitiki. Okimiwaitakawo iijatzi, apirotakirimi oshinkiyitirimi kipatsijatziiti.

3 Ipoña jaashirinkatanakina otzishimashiki. Ari noñaakiro apaani tsinani otyaakaakari kityonkari

† 16:21 Kantakotachari jaka “tinayitatsiri”, iro ikantaitziri iijatzi “apaani talento”, irojatzii ikantaitairi iroñaaka “40 kilo”.

piratsi, okaatzi 7 iito, 10 ichii. Tzimatsi wairontsi-paini osankinatainchari iwathaki, ithainkatasor-intsiwaitaitzi.

⁴ Okityonkamawotatzi okithaatakari jiroka tsinani, opitzirishimawotaki iijatzi. Kamiitha jowaniinkayiitantakawo oro, ipoña poriryaatatsiri mapiki. Oirikanakitaki jiwitsikaitziri oro. Kimiwaitaka ari ojaikitakimi oyaaripironka, iijatzi omayimpirinka.

⁵ Tzimatsi osankinatainchari otamakoki, kaari ikimathawiita pairani, okantzi: ANTAWO BABILONIA, ANTAWOITI MAYIMPIRO, KISANIINTAPIROTAAWO KIPATSIKI.*

⁶ Naminapirotanakiro jiroka tsinani, aña oshinkitatyaaawo iriraani oitishiritaari ikaatzi jowamaayiitakiri. Iriraani iijatzi ikaatzi jowamaayiitakiri ikinkithatakotanakiri Jesús. Ikanta noñaakiro jiroka, iyokitzi nokantanaka.

⁷ Ipoña ikantana maninkari: “¿litama iyokitzi-itakaantzimiri jiroka? Ari nonkantakimi oita oiyakaawintachari, tii jiyotakowiitawo pairani jiroka tsinani, iijatzi jirika piratsi otyaakaakari, oiyikitatsiri iito, iijatzi ichii.

⁸ Itzimitaka pairani joiyakaawintaitziri piratsi, tii jiñaitziri iroñaaka, iro kantacha irootaintsi ishitowi impoñaatyaaawo omoonaki inthomaintapirotatsiri. Impoñaashitaya jowamaayiitakiri. Jirikaiti kipatsijatzi, kaari osankinatakotachani pairani jiwitsikantaitakawori kipatsi, iyokitzi inkantiri

* **17:5** Tzimayitatsi kantatsiri jiroka “Babilonia”, irootaki nampitsi Roma. Tima iro iñaaniyitakari imananiikiini pairani kimisantzinkariiti, ikinkithatakotziro jiroka Roma, ikantzi: “Babilonia”. Paminiro iijatzi janta 1 P. 5.13.

piratsi. Tima iiro ikimathatziro oita kantakotachari: 'Tzimitaka pairani, tii jiñaitairi iroñaaka, irootaintsi impiyaki'.

⁹ Imatantyaari inkimathaitiro jiroka, okowapirotatya ontzimi yotanitaantsi. Kaataintsiri 7 iitontsi otyaakaakari tsinani, iro oiyakaawintacha 7 otzishi.†

¹⁰ Tzimaki pairani ikaatzi 7 pinkathariwintakirori janta. Aritaki joitsinampagaitaki ikaatzi 5 pinkathari. Tzimatsi apaani pinkatharitatsiri iroñaaka. Iriima pashini, intzimi pinkatharitatsini, tikiraamintha itzimaajaitzi. Jirika iwiyaantyaawoni kapichiini impinkathariwintantapainti, iiro osamanipirotsi.

¹¹ Jirika piratsi tzimitachari pairani, kaari jiñaitzi iroñaaka, pashini jinatzi, iriitaki kaatapaintsini 8. Iro kantacha, ari joiyawitapaatyaari pashini kaataintsiri 7 pinkathariiti. Ari japirotzimaitaitatyaari.

¹² Irooma kaataintsiri 10 chiitsi, irijatzi oiyakaawintziri pinkathariiti, kaatatsiri 10. Tikiraata ipinkathariwintantayitzi irirori. Tima aririka impinkathariwintantanaki piratsi, iriyyitaki intsipayityaari impinkathariwintanti. Iiro osamanipirotzimaita, apa ishirinkapaintya kapichiini ooryaatsiri.

¹³ Jirikaiti pinkathariiti jakakotawakaiyaawoni jantiri. Pinkatha inkantiri piratsi, iiro ipiyathawaitari.

¹⁴ Owanaa jowayiriminthatyaari Oijya. Iro kan-

† **17:9** Tzimayitatsi iiyitzirori nampitsi Roma, ikantaitziro: "Roma, inampitsiti 7 pinkathariiti". Ikantaitzi iijatzi: "Roma, onampitawo 7 otzishi".

tacha jirika Oijya, iriitaki oitsinampaantatsini. Tima iriitaki ompirayitari ikaatzi ompirayitanchari. Iriitaki pinkathariwintziriri pinkathariwintantatsiri. Iriitaki intsipayitaiyaari irirori, ikaatzi ikaimashiriyitairi, jiyoshiiyitakiri, ikaatzi oisokirotakariri”.

¹⁵ Ipoña ikantakina iijatzi maninkari: “Jiroka oponkityaamashi jiña osaikathapiyaatantakarini tsinani, iri oiyakaawintachari atziriri piyoyitainchari tsikarikapaini.‡

¹⁶ Jirikaiti atziri saikantawori 10 nampitsi, oiyakaawintakari 10 chiitsi, ari inkisaniintanakiri saikantawori nampitsi oiyakaawintakari tsinani. Ari inkimitaakiro iijatzi piratsi owanaa inkisaniintanakiro. Onkimiwaityaawomi jaatonkoryaatziromi tsinani, jowawathawaitatyaawomi, intaawaitakiromi. Tima japirotakiro nampitsi oiyakaawintakari tsinani.

¹⁷ Iriitaki Pawa kantakaawori akakotawakaantawori antayitantakawori jiroka. Irijatzi kantakaawori ikimisantantakariri piratsi. Irootaki jantaitiri, irojatz i monkaatatantatyaari ikantakiri Pawa.

¹⁸ Ari okantakari, tima jiroka tsinani iro oiyakaawintacha antawo nampitsi. Tima ikaatzi saikantawori nampitsi, ipinkathariwintawitakari nampiyitawori pashini nampitsiiti”.

18

Japathakiroryaitakiro Babilonia

‡ 17:15 Ikantakoitziri jaka atziriri “piyoyitainchari tsikarikapaini”, irijatzi ikantaitsitari nampiyitawori tsikarika, ipinkathariwintaitziri tsikarika, ikaatzi kimañaanitawakaachari tsikarikapaini.

¹ Ikanta othonkapaaka jiroka, noñaatzi ijyaawi-inkapaaki pashini maninkari. Oztimimotziri irirori owanaa ishintsinka, oiyiki jowaniinkawo. Joorintapaakiro kipatsi.

² Ikaimapaaki, ikantzi: “Japathakiroryaitakiro antawo nampitsi Babilonia. Apa inampiyitaawo iroñaaka nashiwaiyitachari piyari janta, tii ishinitairi ishitowi janta. Ari ikimitagaitakiri iijatzi nashiwaiyitachari tsimiri ipinkaitziri owapiintakariri kaminkari.

³ Tima atziriiti ikaatzi saikantawitakawori nampitsi oiyakaawintakari tsinani, ayyaagantapirowaiwitaka, jiyompariwitapiintakari atziriiti saikayitatsiri pashiniki nampitsi. Ikaimashiritakiri atziriiti jojakotaiyaari ikantayiwita iriroriiti, apa ikowapiroyitziro ayyaagawontsi, inintashiminhawaitari iijatzi. Iro opoñaantari iñaayitakiro tii ikinataari Pawa, ikimiwaitakawo okanta tsinani mayimpiro. Irootaki oiyantakawori ishinkitatyiiyaawomi ayyaagawontsi, iro jantayitantakawori kimitawori mayimpiritaantsi”.

⁴ Ipoña nokimaki japiitanakiro jiñaawaitanai inkitijatzzi, ikantzi: “Ayyininká, iiro pitsipatari saikantawori nampitsi oiyakaawintakari tsinani, pitsipataarikari jowasankitaayitairi.

⁵ Tima Pawa, ikinkishiritziro iyaaripironka ikaatzi tsipatakariri, kimiwaitaka ontzina-gaatyaaami iyaaripironka inkitiki, ari opiyotakari.

⁶ Pimpiyakowintaiyaari, papiipiintiri powasankitairi. Tima okaatzi oiyakaawintachari omiritakaakariri tsinani shinkitantatsiri, poipiyiniro iroori, tontaaki pinkantakiro

oyipiyanka.

⁷ Aminaashiwaitaka iroori okantapi-intzi: ‘Naaka pinkathawo, iiro ñaitana nashironkaawaitya nonkimitakotyaawo kamatsiri oimi’. Tima oyyiki okantakaapirowai-wintakawo owaniinkatani, aakowintakawo omayimpirowaitaki. Irootaki oñaantyaawori iroñaaka onkimaatsipirotaiya.

⁸ Irootaki omapokantaiyaari jowasankitagairo apaaniki kitiiyyiri, ari omantsiyataki, onkimaatsi-waitaiya, oyyiki ontajyaaniintawaitai, ompoña in-tagaitairo. Iriitaki mataironi Awinkathariti Pawa jowasankitagairo. Tima otzimimotziri irirori ish-intsinka.

⁹ Aririka ñaayiitakiro oyachaarinka ontagaiya nampitsi oyyakaawintakari tsinani, owanaa jowashiritakotyaawo, jiraakowaityaawo pinkathariiti, tima iri tsipayitakariri saikan-takawori jantayitakiro okaatzi oyyayitawori mayimpiritaantsi.

¹⁰ Intaina inkatziyaki iriroriiti inthaawan-taiyaawo jowasankitaitakiri, inkantaiyini: ‘¡Ikantamachiitziri nampitawori Babilonia-ki!’ Iroopirowaiwitaka nampitsi. ¿Okatzimatakima jowasankitaitakimi? Tikiraatya ishirinkapirotaa-jaitzi ooryaatsiri.

¹¹ Ari inkimitatyaari ikaatzi jiyomparitapi-intakari, owanaa jowashiriniintakotyaari, jiraakowaityaari, tima tikaatsi jiyomparitaiyaari.

¹² Tima iri jiyompariwitapiintakari ir-oro-ti, iiriikiti, poriryaari imapini, nashiwaiyitachari kithaarintsi, kitamaamawori, pitzirishimawotat-siri, kityonkamawopirotsiri, karinthamawotat-

siri. Tzimayiwitacha ojoyawori santari. Tzimayiwitacha jiwitsikani ipothoyitakiri kamiithaini, chiitsi, inchakota pinayitachari, ashiro, mapi.

¹³ Tzimayiwitacha mitaki, tzimayiwitacha nashiwaitachari kasankaari, tzimayiwitacha imiriitari, tzimayiwitacha owaaki inchato kimitariri yiinkantsi, tzimayiwitacha opani jowayiitari, tzimayiwitacha i-vaca-ti, joiyyati, imorani ishiyakomintotari, tzimayiwitacha jompiratanipaini iijatzi.

¹⁴ Ari othonkapaakari chochoki pinintapiintsitakari. Tii otzimayitai ajyaagawo pikowapiintakiri, ari okaatapaaki owaniinkata.

¹⁵ Intaina jaminakotairo jiyomparitapiintari, thaawa inkantya iiro itsipataayitzi jowasankitagaitakiri. Antawoiti jiraakotyaari jowashiritakotanatyaari.

¹⁶ Inkantaiyini: ‘Ikantamachiitzi nampitawori janta! Iroopirowaiwitaka nampitsi. Tzimayiwitacha ojyiki iroopirori kitamaamawori imanthaki, pitzirishimawotatsiri, iijatzi kityonkapiromawotatsiri. Tzimayiwitacha ojyiki ir-oro-ti, imapini poriryaayitatsiri.

¹⁷ Apa ishirinkaniintanaka kapichiini ooryaat-siri, ari japiroitakiro antawo ajyaagawo’. Ari ikimitakari saikayitaintsiri jamaatakomintoki, intaina ikatziyayitaka jaminakotziri tsika ikanta japiroitakiri. Ari ipiyotaiyakani ikaatzi antakoyitziro jamaatakominto, itsipayitakari ikaatzi otitantawori.

¹⁸ Ikanta jiñaakiro oyachaarinka nampitsi otagaa, owanaa jiraakotakawo, ikantayitzi: ‘Tikaatsi pashini nampitsi kimitaiyaawoni jiroka

iroopirowita’.

¹⁹ Antawoiti jowashiriniintaka, ikantaiyakini: ‘Ikantamachiitziri ikaatzi nampitakawori janta. Tima ajyaagantayiwitakai aakaiti aayitapiintakiro ajyaagawontsi amaatakomintoki. Tima apa ishirinkapainta kapichiini ooryaatsiri, ari japiroitakiro’.

²⁰ Irooma irokaiti inkitijatzi, oitishiritaariiti, otyaantapiroriiti, kamantantaniriiti, ontzimatyii pinkimoshiriyiti, tima ikamantsitayitakai Pawa iro jowasankitaantakariri saikantawori antawo nampitsi, ipiyakowintaiyatziimini irokaiti”.

²¹ Ikanta apaani maninkari tzimatsiri ishintsinka, jaaki antawo mapi, jookakiro inkaariki, ikantzi: “Nokimitaakiro nookakiro antawo mapi, ari nonkimitaakiro iijatzi antawo nampitsi Babilonia. Ari ompiyaari, iiro jiñaitairo.

²² Iiro ikimaitaimi pimpampithai, onkamiñainkati piwiyompiminto, pisonkari, iijatzi pityoori. Iiro jiñaitaimi pikaatzi piwitsikayitziro tsikarika oiyitari. Iiro ikimaitairo ompoimati pitoonkaminto.

²³ Iiro jiñaitairi imporikai pootaminto. Iiro jiñaitaimi paawakaiya. Ari okaatapaaki maawoni jiroka, tima oiyiki poitzipinashiriyitakiri pashinijatzi atziriiti, kimiwaitaka pinkisaminthatatyirimi. Tima antawoiti ishintsiwitaka ikaatzi yomparitapiintakamiri.

²⁴ Iriitaki owatsinawaitakiriri pashinijatziiti, ikapathainkatakaawaitakiri Kamantantaniriiti. Ari ikantakiri maawoni oitishiritaari”.

Ithaamintaita inkitiki

¹ Okanta othonkapaaka jiroka, nokimatzi kamiñainkatanaintsiri inkitiki ikaimaiyini, ikantzi: ¡Iijowí! Iriitajaantaki Pawa owawijaakoyitairi.

Otzimimotziri jowaniinkawo, iijatzi ish-
intsinka.

² maawoni ikowiri jantiri irirori, tampatzika okantayitaka.

Tyaaryoori inatzi.

Tima jowasankitaakiro mayimpiro owaaripiro-
takiriri kipatsijatziiti.

Ipiyakowintaari ikaatzi jowamaitakiri
jompiratani.

³ Irojatzi japiipiintaiyirini, ikantzi:

¡Iijowí! Onkatziyainkatawiiti oyachaarinka.

⁴ Ikanta 24 Antaripiroriiti, itsipatakari
4 inkitiwiriiti, jotzirowaiyanakani, tima
ipinkathatanakitziiri Pawa isaikaki irirori
saikamintotsiki, ikantaiyini:

¡Ari onkantyaari! ¡Iijowí!

⁵ Tzimatsi ñaawaitanaintsiri saikamintotsiki, ikan-
taitzi:

maawoni jompirayitaari Pawa, pinthaam-
intaiyaari.

Pimpinkathatairi maawoni, pitanatyaawo
tsinampashiririiti iijatzi iriipiroriiti,
maawoni.

⁶ Ipoña nokimaki kamiñainkatapaintsiri, iriiwaitaki
ipiyotaiyani atziriiti, iroowaitaki oparyiinkatzi
jiña, iroowaitaki iijatzi ookathawontsi. Ikan-
taitzi:

¡Iijowí! Aritaki pinkathariwintantai Pawa, iri
Apinkatharitsitaari Shintsipirori.

7 Thami ankimoshiriwintiri, thami ampinkathatiri, tima irootaintsi joimoshirinkiri jaawakaiya Oijya. Aritaki witsikaka iinatyaari.

8 Kitamaa okantaka ithaari, tii okipatsiwaitzi, poriryaa okantaka. Ojyakaawintachari “iinatyaari”, iriyyitaki oitishiritaari. Ojyakaawintachari “tii okipatsiwaitzi iithaari”, iro kamiithari jantayitakiri jirikaiti.

Jatyootaitiri jaawakaiya Oijya

9 Ipoña ipokashitapaakina inkitijatzi, ikantzi: “Posankinatiro jiroka: Owanaa inkimoshiritai ikaimayitakiri jatyootairi jaawakaiya Oijya”. Ipoña ikantakina iijatzi: “Jiroka, iñaanipiro inatzi Pawa”.

10 Ari notzirowanaka nopinkathatanakiri maninkari, ipoña ikantana: “jiiro pipinkathatana naaka! Ari akaataiyini jompiratai Oijya, ari nojyimi iiroka, ari nojyakari iijatzi ikaatzi oisokiroyitakawori ikinkithatapaintziri Jesús. Aña iri pimpinkathatajaanti Pawa. Tima okaatzi ikinkithatapaintziri Jesús, irootajaantaki yoshiritakaariri Kamantantaniriiti”.

Tyaakaariri kitamaari mora

11 Ipoña noñaaki ashitaryaanaka inkiti. Tzi-matsi janta kitamaari mora. Itzimi tyaakaakariri, iriitaki jiiitaitziri “Oisokirotaniri”, jiiitaitziri iijatzi “Tyaaryoori”. Aririka jowasankitaanti, tampatzika okanta. Ari okimitari iijatzi aririka jowayiritanti.

12 Irooma irooki iriiwaitaki paampari. Amathaipirowaita ikantaka. Josankinatakawo wairontsi kaari jiyotakoitzi apa jiyotziro irirori.

13 Ikithaatakotakawo othakakiri iraantsi. Iri jiiitaitziri iijatzi “IÑAANI PAWA”.

14 Tzimatsi inkitikinta jowayiriti. Kita-maathaitaki okantaka iijatzi iithaari, tii onkipatsiwaiti. Iriitaki oyaatakiriri tyaakaakariri iijatzi kitamaari imorani.

15 Ari oshitowanakiri ipaantiki kimitakawori othoyimpiminitzi osataamintotsi, irootaki jom-pojantayitaiyaariri iisaniintani. Iri ompiratan-taiyaarini jashirokotziti. Irijatzi witsikakiniriri oiyakawori jimiritaitari jiiitaitziri “Imashirinka Pawa Shintsipirori”.

16 Josankinatakawo wairontsi iithaariki, iijatzi iporiki. Jiroka wairontsi: PINKATHARI-WINTZIRIRI PINKATHARIITI. OMPIRATARIRI OMPIRATANIRIITI.

17 Ipoña noñaaki pashini maninkari ikatziyantakari ooryaatsiri, ikaimapaakiri maawoni tsimiriiti aayitatsiri, ikantziri: “Pimpoki papatotya, poyaawo onkaati impayitimiri Pawa.

18 Tima powayityaari atziriwatha: iwatha pinkathariiti, iwatha ijiwari owayiriiti, iwatha ñaapiroriiti, iwatha tyaakaapiintariri imoraniti. Ari powanatyawo iijatzi iwatha imoraniiti. Tii apa powaiyaari jirikaiti, aña powayitaiyaari iijatzi iwatha maawoni: ompirataari, ompirataniri, antaripiroriiti, oryaanipaini, maawoni”.

19 Ipoña noñaakiri kowiinkari piratsi, noñaakiri iijatzi kipatsijatzi pinkathariiti itsipayitakari

jowayiriti. Ari ipiyotaiyakani inkini jowayiritiri jirika tyaakaakariri kitamaari imorani itsipayitakari iijatzi jowayiriti.

²⁰ Tzimatsi iita oirikawakiriri kowiinkari piratsi. Ari ikimitaakiri thiiyinkari kamantantaniri itsipatapiintakari itasonkawintantzi. Ari okanta jamatawitantakariri kintakoyitakawori iwairo piratsi, ikaatzi pinkathayitakirori jojyakaawo. Jirika piratsi ipoña thiiyinkari kamantantaniri, jookaitakiri opaampaporinthaataki inkaari, tsika okitiryainkataki shitziwawo oyachaarinka.

²¹ Jowamaayiitakiri maawoni kimisantanakiriri, jowathaitantakari shitowapaintsiri ipaantiki tyaakaakariri kitamaari mora. Kimaniintapirowaitaka tsimiripaini.

20

Ojyiki osarintsi, onkaati 1000

¹ Ipoña noñaaki jayiitapaaki pashini maninkari. Joirikakiro jashitaryaantyaawori omoona inthomaintapirotatsiri. Joirikaki iijatzi antawoiti ashirotha.

² Jaakiri noonki, maanki tzimitainchari pairani. Iriitaki Kamaari, Satanás. Joojotakiri onkaati 1000 osarintsi,

³ jotsiroryaakiri omoonakiki inthomain-tapirotatsiri. Jojyipitakotakiri, jiwichaakotakiri onkantya iiro jamatawitantaari atziriiti, irojatzi imonkaatantatyaari onkaati 1000 osarintsi. Aririka onthonkapaatya jiroka, ari joojoryaakotapaintiri kapichiini.

⁴ Ipoña noñaaki ojyiki saikamintotsi tsika isaikayitai inkaati pinkathariwintantatsini. Ari

noñaakiro ishiriiti ikaatzi jowamaawintaitakiri ikimisantairo iñaani Pawa, ikinkithatapaintziri Jesús. Jirikaiti, tii ipinkathatziri kowiinkari piratsi, tii ipinkathatziro joyyakaawo iijatzi. Tii ikintakotamakotawo iriroriiti iwairo piratsi, iijatzi jakoki. Iriiyitaki piriintaachari, ipinkathariwintantayitai itsipataari Cristo okaatzi 1000 osarintsi.

⁵ Iriima pashini ikaatzi kamayitaintsiri, tii jañaayitai irirori, irojatzi imonkaatantapaakari 1000 osarintsi. Irootaki jiiitaitziri “Itawori Añagaantsi”.

⁶ Kimoshiri inkantaiya inkaati piriintaachani jiiitaitakiri “Itawori Añagaantsi”. Tima tatorintsishiriri jinayitaki. Iiro japiütziro inkamayitai. Aña kañaaniri inkantaiya, iri kimitaiyaarini Ompiratasorintsitaari jantawaitainiri Pawa, jantawaitainiri iijatzi Cristo. Ari itsipataari ipinkathariwintantai okaatzi 1000 osarintsi.

⁷ Aririka imonkaatapaatya 1000 osarintsi, ari jomishitowaitapaintiri Satanás jashitakoitakiri.

⁸ Aririka ishitowanaki, jitapaiyaawo jamatawitapairi maawoni atziri tsikarika inampiyitawo. Jiroka nampitsiiti jiiitaitakiro “Gog”, pashini “Magog”. Japatotairi maawoni inkini jowayiritakaiyaari. Intzimapiroti oyyiki atziri, iroowaitaki okanta oyyikitzi impaniki jiñaathapiyaaki.

⁹ Jiyaataiyakini tsika owintinipathatzi, jotzikapaakiri oitishiritaariiti tsika ipiyotaiyakani iriroriiti. Ari okaatzi jotzikapaakiro iijatzi jiiitaitziri “Itakopirotaawo Nampitsi”.

Omapokashitanaka oparyaapaaki paampari, apirotakiri maawoni.

¹⁰ Ari jookaitakiri Kamaari janta opaampaporinthaataki inkaari, kitiryainka okantaka shitziwawo oyachaarinka. Tima ari jookitsitaitakari irirori kowiinkari piratsi, itsipataitakiri thiiyinkari kamantantaniri. Ari inkantaitatyiro inkimaatsiwaitaiya.

Jaminakoitantai kitamaariki saikamintotsi

¹¹ Ipoña noñaaki antawoiti kitamaari saikamintotsi. Tzimatsi saikantakawori, iriitaki matakirori japirotairo inkiti iijatzi kipatsi.

¹² Ari ikatziyiyakani kamayitaintsiri janta kitamaariki saikamintotsi, jidakari itsipayitaari antariiti iijatzi iryaaniiti, maawoni. Ari japinairyaaanakiro osankinarintsi, japinairyaaanakiro iijatzi pashini tsika josankinatakoyita añayitaatsini. Jaminakoyitairi atziri tsikarika oiyita jantakiri okaatzi josankinatakoitakiriri.

¹³ Iijatzi ikaatzi piinkayitaintsiri jiñaaki, ari ipiyoyitakari iriroriiti. Ikaatzi kamayitaintsiri, ari isaikitsitari iijatzi janta, okimiwaitakawo atzir-itatyimi “Kaamanitaantsi”, ompakagairi ompirawaiwitakari. Ari ikaatzi jaminakoitairi iriroriiti jantayitakiri.

¹⁴ Ari jookaitakiro “Kaamanitaantsi” opaampaporinthaataki inkaari ontagaiya. Jiroka opaampaporinthaataki inkaari, iro jiitaitakiri “Apitanaintsiri Kaamanitaantsi”.

¹⁵ Ipoña jookaitakiri opaampaporinthaataki inkaari maawoni kaari osankinatakotachani jañaayitai.

21

Owakiraari inkiti, owakiraari kipatsi

¹ Ipoña noñaaki owakiraari inkiti, owakiraari kipatsi. Tima aritaki apirotaka paijatori inkiti, iijatzi paijatori kipatsi. Tii jiñaitairo inkaari.

² Ipoña noñaaki ijyaawiinkapaaki inkitiki apaani nampitsi tasorintsitsatsiri, jiitaitziri “Owakiraari Jerusalén”. Iri Pawa owayiitakaan-takirori. Owaniinkakitaka, iroowaitaki apaani tsinani owaniinkatashitari oimityaari.

³ Ari jiñaawaitaitanaki shintsiini saikamintotsiki, ikantaitzi: “¡Pamini! Ari osaikimotairi kipatsi-jatziiti jiroka tasorintsithaanti tsika inampitawo Pawa. Ari itsipatajaantaari Pawa tsika isaikayitzi iyyininkataari.

⁴ Tima Pawa ojyiyooki pirotairini, inkimoshir-itakaayitairi. Iiro ikaamaniyitai, tikaatsi onkatsizimowaitai, tikaatsi iragaachani, tikaatsi ki-maatsiwaitaachani. Tima ari okaatapaaki maawoni jiroka”.

⁵ Ipoña jiñaawaitanaki saikaintsiri saikamintotsiki, ikantzi: “Nowakiraatakagairo maawoni”. Ikantanaki iijatzi: “Posankinatiro jiroka, tima tyaaryoori ñaantsi inatzi, ari okantaitatyaani”.

⁶ Ari ikantana: “¡Ari iwiyaapaaka! Naakataki ojoyawori itawori osankinarintsi. Naaka ojoyawori iwiyaantawori iijatzi. Naakataki itakaan-tanakawori. Naakataki thonkaironi. Tzimatsirika miritatsiri, ari nomiritakaiyaari jiña tsika otzimi añaakaanatsiri. Impashiitaiyaari, tii opinawontsitzi.

⁷ Irootaki nokajyaakaakiniriri kitishiritaniriiti. Naaka Pawa ipinkathayitai. Iriitaki nonkimitakaantairi notomiiti.

⁸ Iro kantzimaitacha iiro notomitaari thaawinkariiti, kisoshiriri, kisaniiintaniri, tsitokantaniri, mayimpiri, matsitaniri, pinkathatakiriri oiyakaawontsi, thiiyinkariiti. Aña iri taayitaachani opaampaporinthaataki inkaari, kitiryainkataintsiri oyachaarinka. Iro apititanaintsini inkamayitai”.

Owakiraari Jerusalén

⁹ Ikanta othonkapaaka jiroka, ipokashitapaakina apaani maninkari owasankitaantaniri oirikakirori iwamokoti. Ikantapaakina: “Pimpoki, noñaayimiro oiyakaawintari tsinani iinatyaari Oijya”.

¹⁰ Jaashirinkatanakina tonkaari otzishiki. Joñaagakinawo nampitsi tasorintsitatsiri jiiitaitziri Jerusalén, jowayiitairi Pawa opoñagaawo inkitiki.

¹¹ Janta nampitsiki, ari jiñaitairo jowaniinkawo Pawa, shipakiryaaawaitaki, iroowaitaki okanta mapiki porikatsiri, pinapirotachari.*

¹² Antawo okantaka otantonampi. Tzimatsi 12 ityaapiintaitzi. Tzimatsi 12 maninkariiti aamaakowintayitawori ityaapiintaitzi. Ari josankinaitakiro iwairo itomiiti Israel-ni.

¹³ Okaatzi mawa ityaapiintaitzi montitakariri ishitowapiintzi ooryaatsiri. Iijatzi ityaapiintzi ooryaatsiri, okaatzi mawa. Katonkanta, okaatzi mawa. Kirinkanta, okaatzi mawa.

* **21:11** Kantakotachari jaka “porikatsiri”, iro jiiitaitziri iijatzi “jaspe”.

14 Tzimatsi okaatzi 12 antawoiti mapi otzita-
takirori otantonampi. Ari osankinayitakari 12
iwairopaini Otyaantapiroriiti.

15 Jirika ñaanatakinari, joirikaki imonkaam-
intoshithaki jiwitsikaitziri oro, iro ji-
monkaatantyaawori otantonampi, iijatzi
ityaapiintaitzi.

16 Ari jimonkaanampitawakaa jiroka nampitsi,
tii anaawakaa. Ikanta jirika, jitanakawo ji-
monkaanampitakiro, okaatzi 2200 kilómetro osan-
thanka, iijatzi okaataki ojinokitzi.†

17 Ipoña jimonkaatakiro iijatzi otantonampi,
okaatzi otontatzi 144 jimonkaatantakawo ikon-
aki. Iro jimonkaatantakari jirika maninkari kim-
itawori ikonaki atziri jimonkaatantapiintakari
irirori.

18 Jiroka otantonampi, ojoyawaitakawo mapi
porikaki okantaka. Jiyoshiita oro jiwitsikan-
taitakawori nampitsi, porikaki okantaka.‡

19 Itzinkamiitantakawori otantonampi, jaayi-
itaki porikakiyitatsiri mapiki, pinapiroyitachari.
Jiroka owairopaini mapiki jaayiitakiri: jaspe,
zafiro, ágata, esmeralda,

20 ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio,
crisopraso, jacinto, amatista.

21 Okaataki 12 ityaapiintayiiitzi, iro jaayiitaki
antawopirori kitamaari mapi, iro jimokakiri
jiwitsikantakawori. maawoni aatsiti nampitsi,
jiyoshiita oro jiwitsikaitantakawori, porikaki

† 21:16 Kantakotachari jaka “2200 kilómetro” iro ikantaitziri iijatzi
“12000 estadio”. ‡ 21:18 Kantakotachari jaka “porikaki”, okimi-
takawo okanta botella, iijatzi vidrio.

okantaka. §

²² Tii otzimapai janta tasorintsipanko. Tima iro inampi Awinkathariti Pawa Shintsipirori itsipataari Oijya. Iriiyitajaantaki poyaataiyaawoni tasorintsipanko janta.

²³ Tii ikowajaanta ooryaatsiri, iijatzi kashiri. Tima jowaniinkawo Pawa kitiiyyiinkatakaironi. Iri Oijya kimitaiyaarini ootamintotsi.

²⁴ Iriitaki kitiiyyitakaironi janiiyitai atziriiiti janta. Pinkathariiti tzimayiwitachari jowaniinkawo kipatsiki, kamiithaini isaikayitai janta ipinkathatairi Pawa.

²⁵ Iiro otsiniritapai, aña okantaitatyaani onkitiiyyitapai. Iiro ashitanitaa nampitsi janta.

²⁶ Ikaatzi tzimayiwitachari jowaniinkawo kipatsiki, ipinkathayitairi, kamiitha isaikayitai ipinkathatairi Pawa.

²⁷ Iiro itzimai kaaripirotopaatsini, iiro jiñaitairi antayitaironi ipinkaitziri, iiro itzimapai iijatzi thiiyapaachani. Apa inampitaiyaawo josankinatakotakiri Oijya jañaayitai janta.

22

¹ Ipoña joñaagakinawo jiñaa kañaanitakaantatsiri. Kitijyaaniki okantaka. Iro shitowaatatsiri isaikamintoki Pawa itsipatakari Oijya,*

² irootaki shiyaatainchari niyankiniki aatsi. Omontithapiyaatakawo ojyookantakawo chochoki kañaanitakaantatsiri. Okantaitani kashiriki okithokitapai osarintsiki. Oshinchaantapai oshi.

§ **21:21** Kantakotachari jaka “kitamaari mapi” irojatzi jiiitaitziri “perla”. * **22:1** Kantakotachari jaka “kitijyaaniki” okimitakawo okanta botella, vidrio iijatzi cristal.

³ Iiro otzimapai owasankitagaantsi janta. Ari osaikapairi isaikaminto Pawa, iijatzi jashi Oijya. Inkantaitatyaani jantawaitapainiri jompiratani.

⁴ Ari iñaapooyiitairi Pawa. Inkintakotamakotaiyaawo atziriiti iwairo Pawa.

⁵ Iiro otsiniritapai janta. Iiro itzimapai ooryaat-siri. Tima iri kitiiyiinkataatsini Awinkathariti Pawa. Ari ikantaitatyiiro impinkathariwintantapai atziriiti janta.

Irootaintsi impiyi Cristo

⁶ Ipoña ikantanakina maninkari: “Tyaaryoo inatzi jiroka ñaantsi, kantatsi ankimisantiro”. Tima ikimitaakiri pairani Awinkathariti Pawa jiyotakaayitakiri Kamantantaniriiti, ari ikimitaakinari iijatzi naaka, jotyaantakinari imaninkariti joñaagayitakinawo jiroka, iro jiyoitantaiyaari jompirataniiti irootaintsi awijayiti oiyityaari paata.

⁷ Jiroka ikantzi Jesús: “¡Pamini! Irootaintsi nompiyi. Kimoshiri inkantaiya kimisantakironi ikamantantaitakiri jaka osankinarintsiki”.

⁸ Naakataki Juan osankinatzirori jiroka. Naaka ñaajaantakirori maawoni, naaka kimajaantakirori iijatzi. Ari notzirowawitanaka nompinkathatiri maninkari oñaagakinawori maawoni jiroka.

⁹ Ikantanakina irirori: “¡Iiro pipinkathatana naaka! Ari akaataiyini jompiratai Pawa, ari nojyimi iiroka, ari nojyari Kamantantaniriiti piiyitziri ‘iyikiiti’, nojyakari iijatzi inkaati kimisantaironi osankinayitainchari jaka. Aña iri pipinkathatajaantai Pawa”.

10 Ipoña ikantanakina iijatzi: “Okaatzi posankinatakotakiri awijayitatsini paata, iiro pontsirikakotziro, tima irootaintsi iñaitiro awijatsini.

11 ¡Inkaaripiroshiritawiiti kaaripiroshiritaintsiri iroñaaka! ¡Inkamaaripiroshiritawiiti kamaarishiritaintsiri iroñaaka! ¡Inkamiithapirowaitai antakirori kamiithari iroñaaka! ¡Inkitishiriprowaitai kitishiritaintsiri iroñaaka!

12 ¡Irootaintsi nompiyi! Irootaintsi nompinatairi atziriiiti okaatzi jantawintakiri apanipaini.

13 Naaka ojoyawori itawori osankinarintsi, Naaka ojoyawori iwiyaantawori iijatzi. Naakataki itawori, Naakataki iwiyaantyaawoni. Naakataki itakaantanakawori, Naakataki thonkaironi”.

14 Kimoshiri inkantaiya kiwayitaironi iithaari, inkini ishiniyiitainiri chochoki añaakaantatsiri, inkini intyaayitai ityaapiintaitzi nampitsiki.

15 Iiro ityaayitai kimitakoyitariri otsitsi, kisaminthatantaniri, antapiintakirori kamaawotatsiri, tsitokantaniri, pinkathatakiriri ojoyakaawontsi, amitapiintakawori ithiiyanita.

16 “Naakataki Jesús, otyaantakiri maninkari inkamantimiro jirokapaini, inkini powawijayiniri iiroka apatowintapiintakariri Pawa tsikarikapaini. Naaka charinitariri David-ni. Naakataki jiiitaitzi ‘Impokiro Oñaaminki’ ”.

17 Ikantzi Tasorintsinkantsi: “Pimpokiita”. Ari okantsitari iijatzi kimitakawori tsinani iinataityaari. Inkaati kimayitaironi jiroka, inkantayitai: “Pimpokiita”. Impokayitiita miriyitatsiri. ¡ltzimirika kowanaintsiri

imirityaawo jiñaa añakaantaniri, jirawaiti, tii opinanita!

¹⁸ Tzimatsi nonkamantiriri inkaati kimaironi jiroka tsika osankinatakoyitaka awijayitatsini paata: Tzimatsirika owanaawaitakironi okaatzi osankinatainchari jaka, ari jowanagainiri Pawa inkimaatsitaiyaawo irirori okaatzi kinkithatakotainchari osankinarintsiki.

¹⁹ Tzimatsirika thañapithatantyaawoni okaatzi osankinatainchari jaka, ari inthañapithataiyaari paata Pawa irirori iiro ishinitainiri chochoki añakaantatsiri. Iiro ityagai nampitsiki ikinkithatakotaitakiri jaka.

²⁰ Jirika kinkithatakaantakirori maawoni jiroka, ikantzi: “Irootaintsi nompiyi”. Ari nokantzi naaka: “Ari onkantyaari, thaankiini pimpiyi”.

²¹ Onkamintha inishironkayitaimi Awinkathariti Jesucristo janta. Ari onkantyaari.

KAMIITHARI ÑAANTSI
New Testament in Ajjíninka Apurucayali
(PE:cpc:Ajjíninka Apurucayali)

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ajjíninka Apurucayali

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ajjíninka Apurucayali [cpc], Peru

Copyright Information

© 2000, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ajjíninka Apurucayali

© 2000, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 30 Dec 2021

f6359b3a-1ee9-58fb-a9df-96f6fcc0ffa5